

گزارش اقتصادی شاپارک

شهریور ۱۴۰۲. شماره ۹۹

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۱
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۵
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۶
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۷
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۰
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۱
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP.....	۲۱
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۲۴
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....	۲۴
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۵
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۷
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۸
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۲۹
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۳
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....	۳۷
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۷
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۳۸
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....	۳۹
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۳
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور.....	۴۵
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در استان‌های کشور.....	۴۶
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۷
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۸
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۲
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۳

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۸

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۹

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۹

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۲

۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸

۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹

۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۱

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۳

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۵

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۸

۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۹

۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۱

۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۶

۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۸۹

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۲

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۴

۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۴

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۵

۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۶

۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۹۹

۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۱

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۳

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۳

۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۴

۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۵

۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۷

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۸

- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۰
- ۶- جمع‌بندی ۱۱۷
- ۷- واژه‌نامه ۱۲۵

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت فروردین ۱۴۰۲ ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱۹.....
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۴۰۱ ۲۱.....
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲ ۲۵.....
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲ ۲۶.....
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- شهریور ۱۴۰۲ ۳۰.....
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- مرداد و شهریور ۱۴۰۲ ۳۲.....
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ ۳۳.....
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۴۰۲ ۳۴.....
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۲ ۳۵.....
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۴۰۲ ۳۵.....
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ ۳۶.....
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۴۰۲ ۴۰.....
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۲ ۴۱.....
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۲ ۴۳.....
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۴۰۲ ۴۴.....
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۴۰۲ ۴۷.....
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲ ۴۹.....
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲ ۵۰.....
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲ ۵۱.....
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰ ۵۳.....
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۴۰۲ ۵۴.....
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۴۰۲ ۵۶.....
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۴۰۲ ۶۰.....
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۲ ۶۱.....
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲ ۶۴.....
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲ ۶۴.....

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۲ ۶۸
- شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲ ۷۱
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۲ ۷۳
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۱۴۰۲ ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۲ ۸۱
- شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۲ ۸۴
- شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۲ ۸۶
- شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۴۰۲ ۸۸
- شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۹۰
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۹۵
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۹۶
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۰۵
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۱۲
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۱۳
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲ ۱۱۵

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۲.....	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۲.....	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۴۰۱.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- شهریور ۱۴۰۲.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۲.....	۳۰
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۲.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- شهریور ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۳۹
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۴۲
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش ها به تفکیک استان های کشور- شهریور ۱۴۰۲.....	۴۵
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۳
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها - شهریور ۱۴۰۲.....	۵۹
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش ها و خطاها - شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۶۰
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - شهریور ۱۴۰۲.....	۶۱
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور ۱۴۰۲ و ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۳

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۶۵
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۷۰
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۷۲
جدول ۴-۳ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۷۴
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۷۸
جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۲.....	۸۰
جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۸۳
جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۲.....	۸۵
جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۴۰۲.....	۸۷
جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۱۴۰۲.....	۹۱
جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در شهریور ۱۴۰۲.....	۹۲
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۹۷
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۹۹
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۱
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۴۰۲ و شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۳
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۴
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۶
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۷
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۸
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - مرداد ۱۴۰۲ و شهریور ۱۴۰۲.....	۱۱۰
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ماه ۱۴۰۲.....	۱۱۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۹۹ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▼	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۲/۷۹ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۹۳ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲	۴/۵۳ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲	۲/۴۶ درصد
▼	رشد اسمی شهریور ۱۴۰۲ نسبت به شهریور ۱۴۰۱	۳۸/۰۴ درصد
▼	رشد حقیقی شهریور ۱۴۰۲ نسبت به شهریور ۱۴۰۱	۱/۰۴ - درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۴۰ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۴۹ درصد
▲	کارتخوان فروشگاهی	۹۲/۱۰ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۵۹ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۴۱ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۰/۱۵ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۷۸ درصد
▲	مانده گیری	۴/۰۶ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۸۳۷/۴۹
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۶۹/۹۸
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱۸/۸۹
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۴۸/۶۲

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۷/۸۳
▲	کارتخوان فروشگاهی	۶۲/۴۸
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۹
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۶۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۷۹۸,۹۳۴ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۲۱,۳۰۵ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۲۱۱ عدد استان مازندران
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۷۰/۰۲ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۴۵۱/۲۳
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۰/۶۷	بانک ملت درصد ۱۷/۲۰
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار	بانک ملت درصد ۱۷/۷۸

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۹/۸۹	بانک ملت درصد ۱۸/۲۸
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت درصد ۴۵/۳۰	بانک ملت درصد ۵۹/۶۵
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۱۸/۷۳	بانک ملت درصد ۱۶/۸۹

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	بانک ملت درصد ۳۹/۹۶
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	بانک ملت درصد ۵۸/۹۲
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار	بانک سپه درصد ۱۹/۰۲

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۴۴۲	۱,۹۴۸
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۰۸۴	۳,۹۰۳
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۹۱	۹۶۸

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	درصد ۱۳/۹۴
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	درصد ۲۹/۳۷
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۰/۸۲

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۵۶
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۰/۸۵
خطای شاپرکی	درصد ۰/۱۲
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۲/۹۶
خطای کاربری	درصد ۸۵/۷۷
خطای کسب و کار	درصد ۰/۳۰

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۹۴
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۱۸
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۶۳/۷۲

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در شهریور ماه ۱۴۰۲

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۲۰
کمترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۳۲۷

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	درصد ۰/۳۸۴
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۰/۰۱۰

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فراپردازان آروند امید	درصد ۴۸/۸۹
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سامان	درصد ۱۱/۵۷

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا فروردین ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۲

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۶,۶۷۷,۰۷۴	۱۳/۵۱٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۷,۲۵۱,۳۶۶	۱۴/۲۰٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۶,۸۵۷,۲۷۶	۱۳/۰۶٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۶,۷۶۲,۳۵۳	۱۲/۵۲٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۷,۲۰۶,۰۶۷	۱۲/۸۸٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۷,۰۵۱,۵۸۸	۱۲/۴۲٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۷,۷۰۸,۳۹۴	۱۳/۲۷٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۸,۳۳۴,۰۴۷	۱۴/۱۱٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۸,۴۴۹,۳۱۴	۱۳/۹۹٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۹,۲۳۱,۴۴۳	۱۵/۱۲٪
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۱۸/۴۴٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۸,۲۱۱,۰۷۶	۱۲/۷۹٪

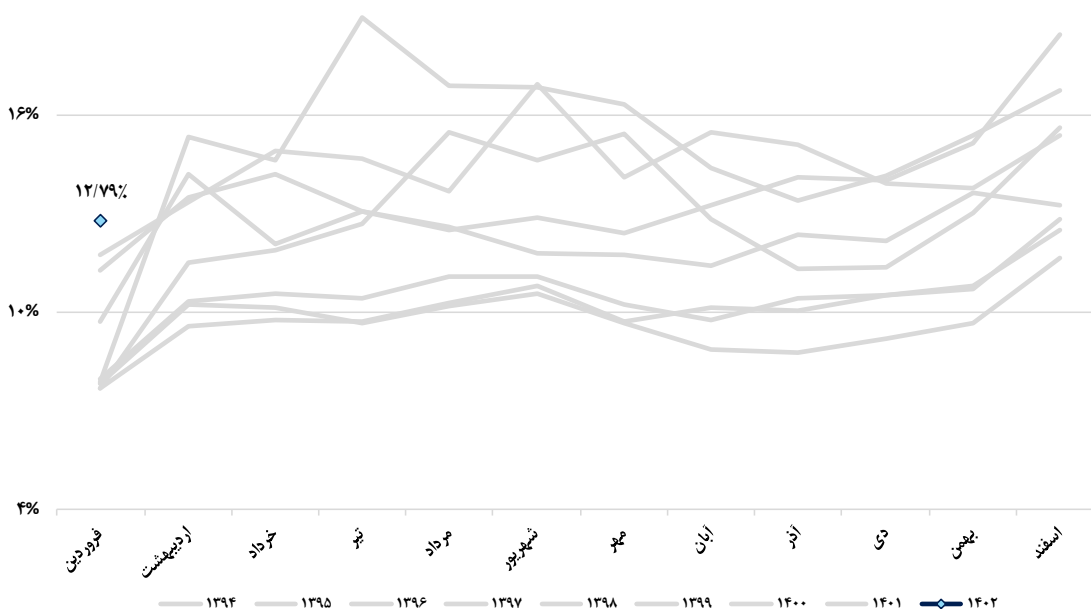
در فروردین ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۷۹ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اسفند ۱۴۰۱، کاهش ۵/۶۵- درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در فروردین ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک کاهش ۲۹/۷۵ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۲۸ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اسفند ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا فروردین ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت فروردین ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت فروردین ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۲

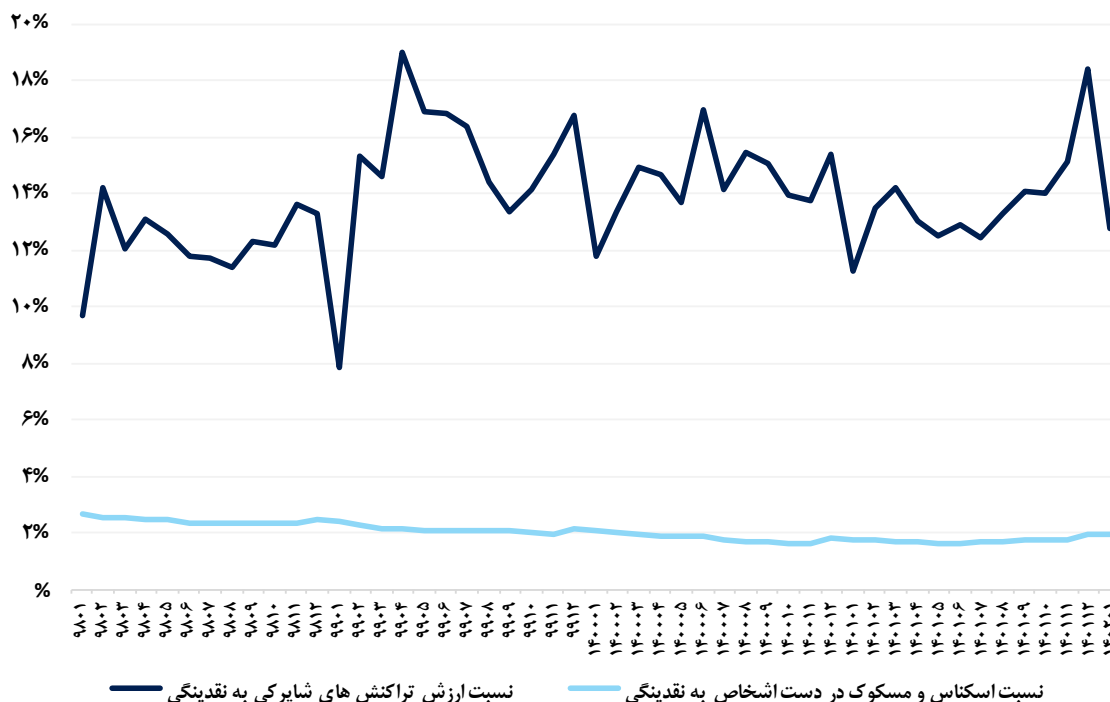
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۸۵۵,۱۰۰	۱/۷۳٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۸۶۰,۷۰۰	۱/۶۹٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۸۸۵,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۸۸۹,۹۰۰	۱/۶۵٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۹۱۸,۲۰۰	۱/۶۴٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۱,۰۱۷,۰۰۰	۱/۷۲٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۱,۰۵۴,۰۰۰	۱/۷۵٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۱,۰۷۴,۸۰۰	۱/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱,۲۲۶,۱۰۰	۱/۹۳٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۱,۲۳۶,۳۰۰	۱/۹۳٪

در فروردین ۱۴۰۲، ۱/۹۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در اسفند ۱۴۰۱ کاهش ۰/۰۱- درصدی را تجربه نموده است. در فروردین ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۲۸ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۰/۸۳ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکشی‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا فروردین ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۲/۷۹ درصد در فروردین ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۹۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۷۴ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در فروردین ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین

۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

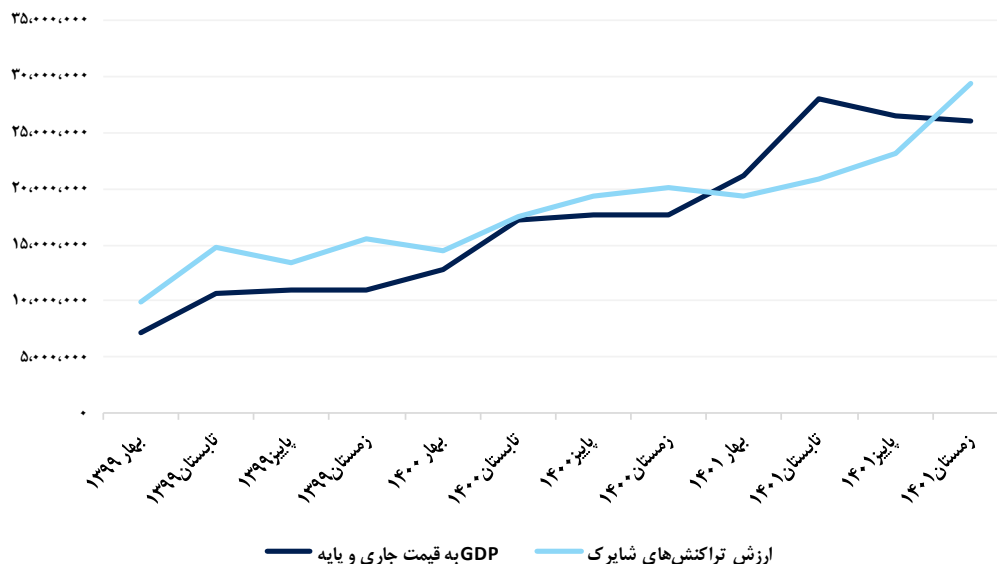
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در فصل منتهی به زمستان ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

جدول ۳-۱ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۴۰۱

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
بهار ۱۳۹۹	۷,۱۸۱,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶
تابستان ۱۳۹۹	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	۱۴,۸۴۳,۴۱۸
پاییز ۱۳۹۹	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	۲۰,۸۲۵,۶۹۶
پاییز ۱۴۰۱	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	۲۳,۰۹۴,۰۲۹
زمستان ۱۴۰۱	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	۲۹,۳۶۹,۱۹۶

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپراک در شهریور ماه ۱۴۰۲

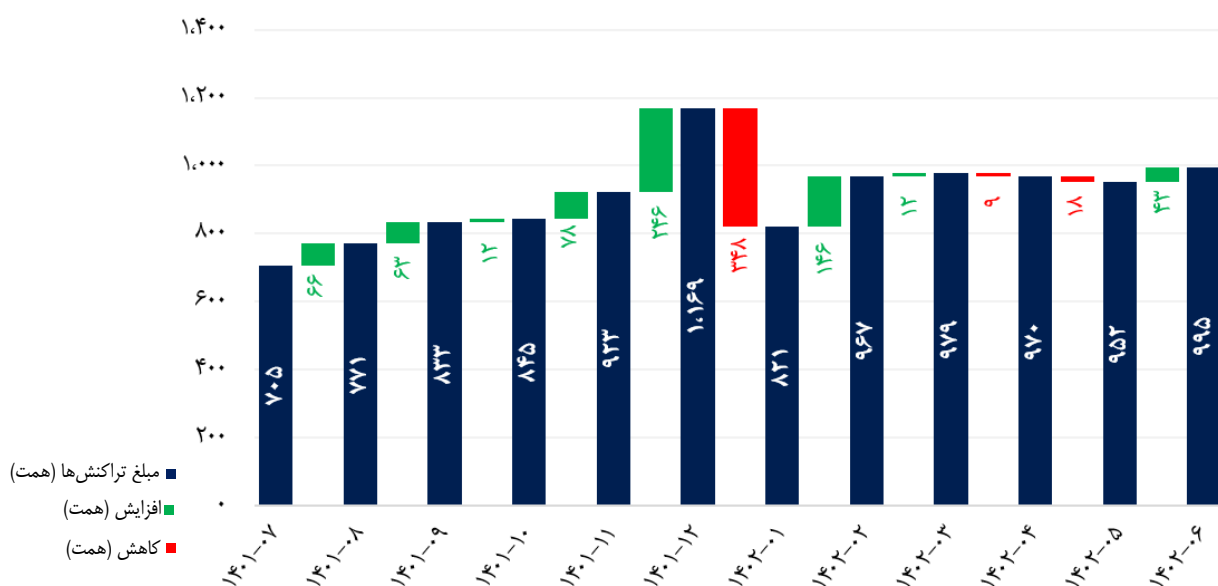
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپراک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

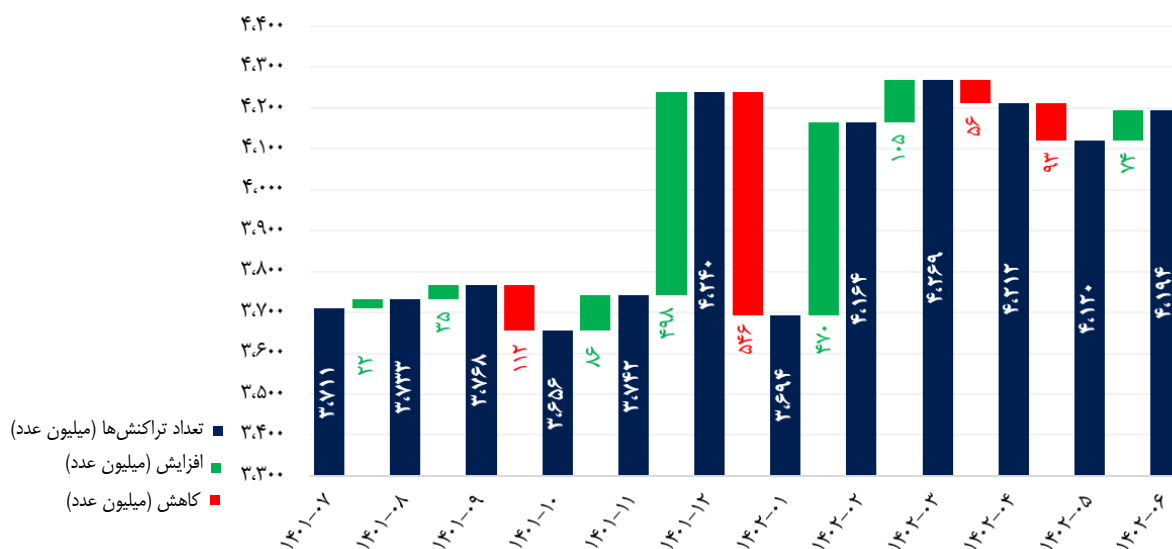
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

در شهریور ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۱۹۴ میلیون تراکنش با ارزش ۹,۹۴۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مرداد ماه رشد ۱/۷۹ درصدی در تعداد و ۴/۵۳ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک در شهریور ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش های شاپرک

نوع	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۱۹۳,۵۳۷,۳۳۰	۱/۷۹٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲	۴/۵۳٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک در شهریور ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	شهریور ۱۴۰۱	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۸۷۵,۰۳۸,۳۹۵	۴,۱۹۳,۵۳۷,۳۳۰	۸/۲۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۷,۲۰۶,۰۶۷,۴۱۱	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲	۳۸/۰۴٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۸/۲۲ و از نظر ریالی ۳۸/۰۴ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۳/۵۱	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۱/۹۹	۴/۵۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۸,۱۳۵,۶۰۲/۳۴	۴۹,۳۱۷,۸۳۰/۱۵	۲/۴۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۹۷/۷	۲۰۱/۷	۲/۰۲٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۴/۵۳ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۲/۴۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۴۰۱	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۷,۲۰۶,۰۶۷,۴۱۰/۵۱	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۱/۹۹	۳۸/۰۴%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۹,۸۳۷,۶۱۲/۲۰	۴۹,۳۱۷,۸۳۰/۱۵	-۱/۰۴%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۴۴/۵۹	۲۰۱/۷۰	۳۹/۵۰%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۳۸/۰۴ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شهادتی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱/۰۴- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپراک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۹۱۸,۷۹۵	۴/۹۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶	۱۱۶,۷۵۵	-۰/۱۵٪
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۱۰,۳۲۴,۱۵۳	۱/۰۹٪
مجموع ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۱۱,۳۵۹,۷۰۳	۱/۳۸٪

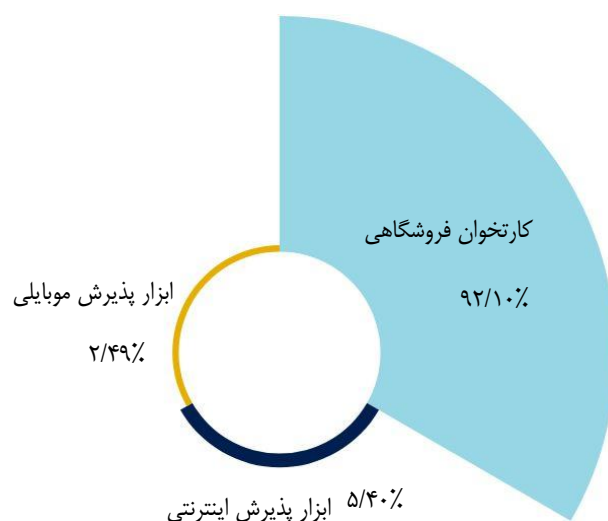
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به مرداد ماه رشد ۱/۳۸ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۰۹ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲ ماه رشد ۴/۹۲ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۰/۱۵ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	مرداد ۱۴۰۲		شهریور ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۷۵,۷۰۸	۷/۸۲٪	۹۱۸,۷۹۵	۸/۰۹٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۳۶	۱/۰۴٪	۱۱۶,۷۵۵	۱/۰۳٪
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۱۲,۴۲۹	۹۱/۱۴٪	۱۰,۳۲۴,۱۵۳	۹۰/۸۸٪
مجموع ابزارها	۱۱,۲۰۵,۰۷۳	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۳۵۹,۷۰۳	۱۰۰/۰۰٪

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۳-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۲/۱۰ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- شهریور ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۱۸,۷۹۵	۲۲۶,۶۵۶,۳۳۲	۲۴۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۷۵۵	۱۰۴,۴۴۴,۹۴۸	۸۹۵
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۳۲۴,۱۵۳	۳,۸۶۲,۴۳۵,۹۵۰	۳۷۴
مجموع ابزارها	۱۱,۳۵۹,۷۰۳	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۳۶۹

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در شهریور ۱۴۰۲، ۳۶۹ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱/۴۹ واحدی (۰/۴۰ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. در شهریور ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۳/۵۵- درصدی از ۲۵۶ تراکنش در مرداد ۱۴۰۲ به ۲۴۷ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۳/۹۹ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۲/۸۴ واحد افزایش نسبت به مرداد ۱۴۰۲ به ۳۷۴ عدد در شهریور ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۱۸,۷۹۵	۱,۶۹۲,۳۱۶,۳۰۵	۱,۸۴۱/۸۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۷۵۵	۱۷,۴۷۰,۸۳۶	۱۴۹/۶۴
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۳۲۴,۱۵۳	۸,۳۳۷,۶۱۹,۲۰۱	۷۹۷/۹۰
مجموع ابزارها	۱۱,۳۵۹,۷۰۳	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲	۸۷۵/۶۷

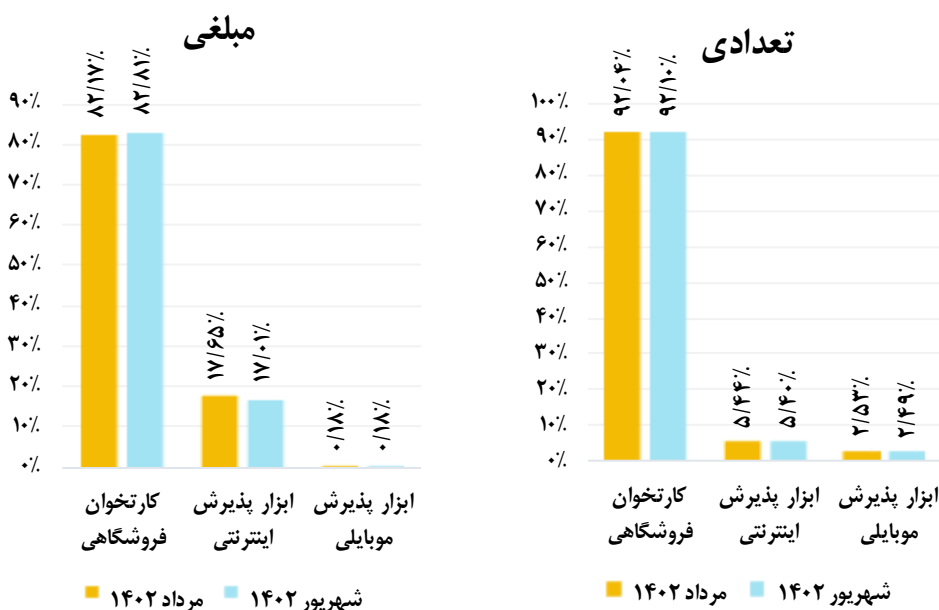
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۲ ماه با کاهش ۷۵/۹۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۸۴۱/۸۹ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۴/۲۱ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۴۹/۶۴ میلیون ریال به ازای هر ابزار در شهریور ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۷۹۷/۹۰ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۳۲/۱۷ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۱۱,۶۲۱,۵۱۸	۱,۶۹۲,۳۱۶,۳۰۵	۸/۰۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۴۴۴,۸۸۰	۱۷,۴۷۰,۸۳۶	۰/۱۷
کارتخوان فروشگاه	۳,۷۰۷,۰۷۵,۸۸۵	۸,۲۳۷,۶۱۹,۲۰۱	۲/۲۲
مجموع ابزارها	۴,۰۲۳,۱۴۲,۲۸۳	۹,۹۴۷,۴۰۶,۳۴۲	۲/۴۷

اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

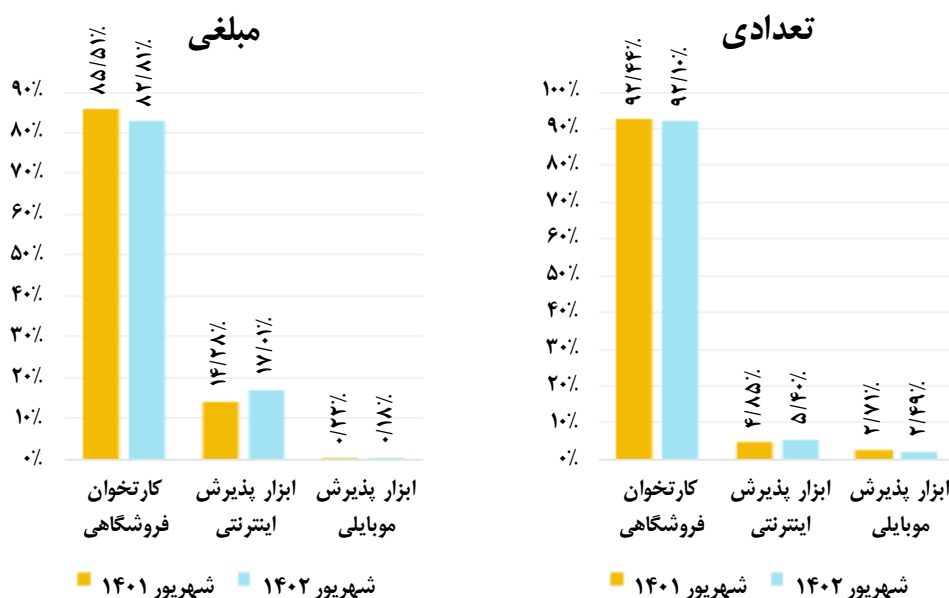

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۷ و ۰/۶۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۳ و ۰/۶۳

درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۴ و ۰/۰۳ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۵-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای شهریور ۱۴۰۲ و مقایسه آن با شهریور ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

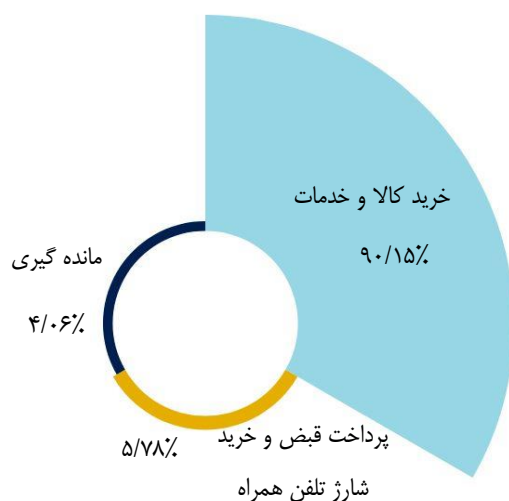
همانگونه که در شکل ۵-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ماه ۱۴۰۲ نسبت ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۳۳ و ۲/۷۰ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۵۶ و ۲/۷۴ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۲ و ۰/۰۴۲ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در شهریور ۱۴۰۲، ۹۰/۱۵ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۱ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۰۶ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

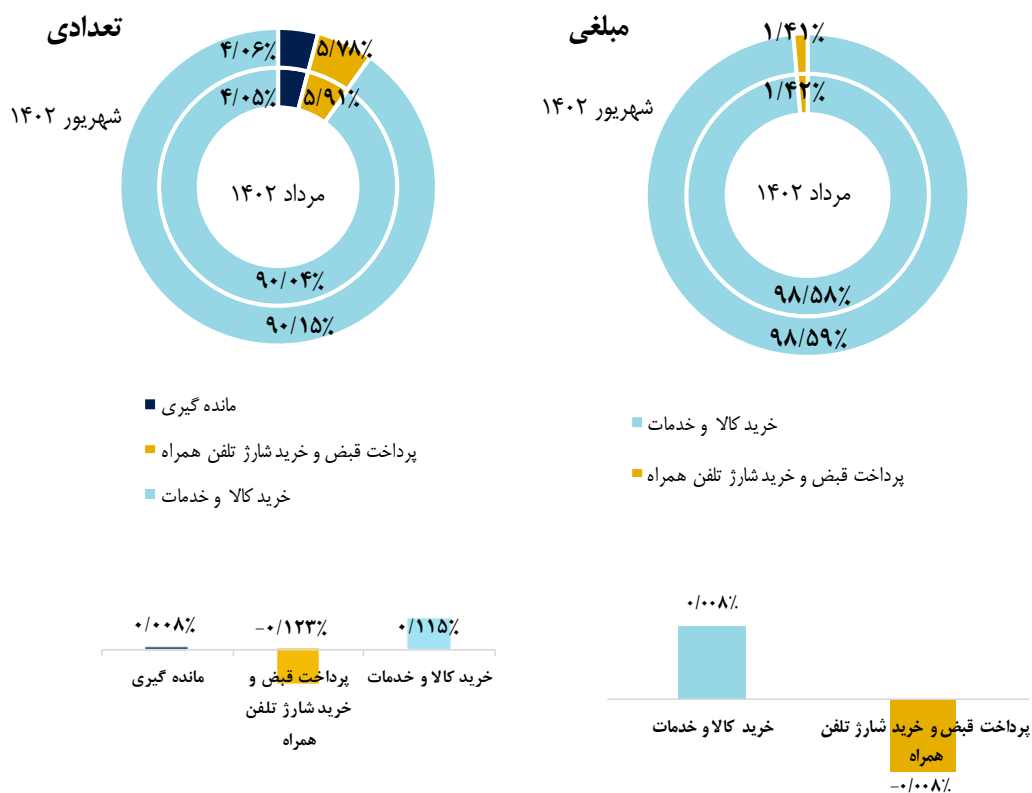
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۴۰۲

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۵۹ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه شهریور ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش ها - شهریور ۱۴۰۲

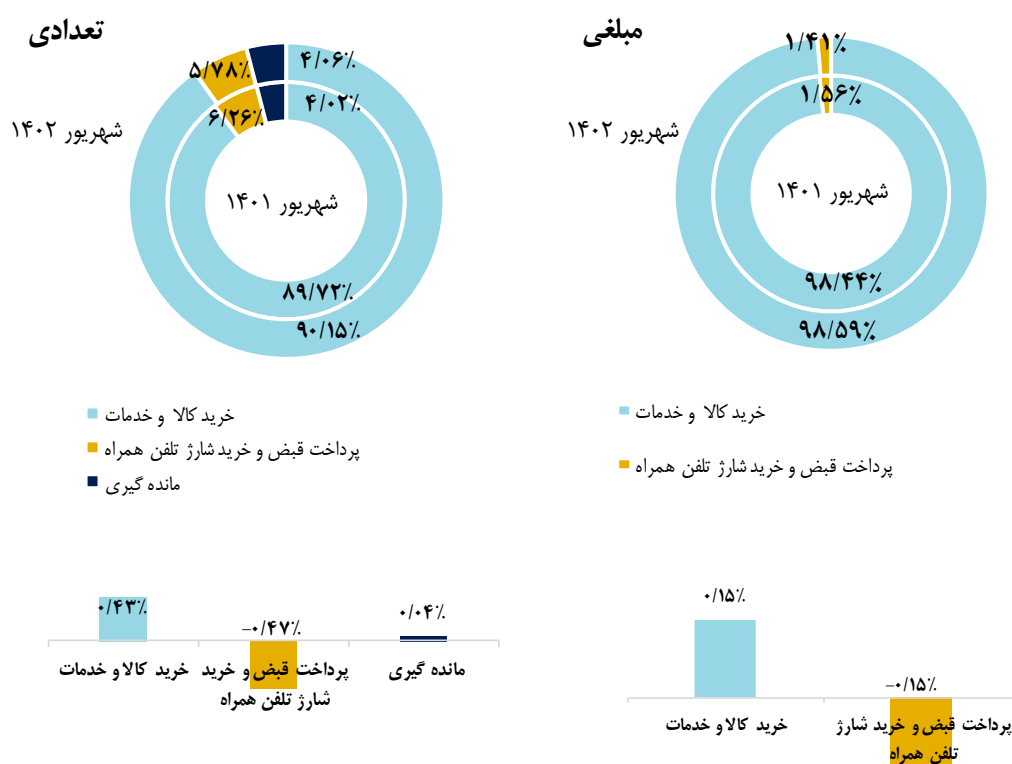
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۱۱۵ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۱۲۳ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۰۰۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در شهریور ماه با افزایش ۰/۰۰۸ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی شهریور ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۴۳ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به شهریور ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۱۵ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۰/۴۷ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۰۴ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۳۷/۴۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتهای فروشگاهی با تعداد ۱,۶۶۹/۹۸ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۸/۸۹ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۴۸/۶۲ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتهای فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۱۸,۷۹۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۴۸/۶۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۷۵۵		۱۸/۸۹
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۳۲۴,۱۵۳		۱,۶۶۹/۹۸
کل ابزارها	۱۱,۳۵۹,۷۰۳		۱,۸۳۷/۴۹

در شهریور ۱۴۰۲ حدود ۱,۸۳۷ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۶۷۰ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۴۹ و ۱۹ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در شهریور ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- شهریور ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۶,۶۵۶,۳۳۲	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۶۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۴۴۴,۹۴۸		۱/۶۹
کارتخوان فروشگاه‌های	۳,۸۶۲,۴۳۵,۹۵۰		۶۲/۴۸
کل ابزارها	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰		۶۷/۸۳

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در شهریور ماه سال جاری ۶۷/۸۳ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۶۲/۴۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

استان

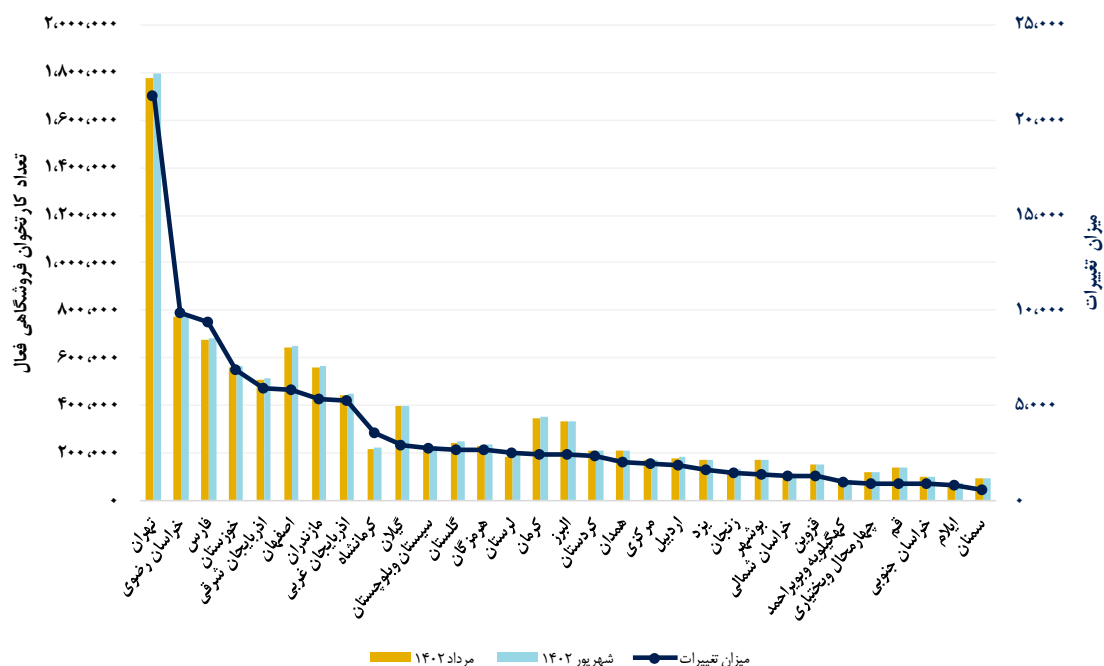
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام استان	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۷۷,۶۳۹	۱,۷۹۸,۹۳۴	۲۱,۳۰۵	۱/۲۰٪
خراسان رضوی	۷۷۴,۹۰۲	۷۸۴,۷۷۲	۹,۸۷۰	۱/۲۷٪
فارس	۶۷۵,۶۴۷	۶۸۵,۰۳۴	۹,۳۸۷	۱/۳۹٪
اصفهان	۶۴۱,۹۱۸	۶۴۷,۷۰۶	۵,۷۸۸	۰/۹۰٪
خوزستان	۵۶۰,۱۹۷	۵۶۷,۰۷۴	۶,۸۷۷	۱/۲۳٪

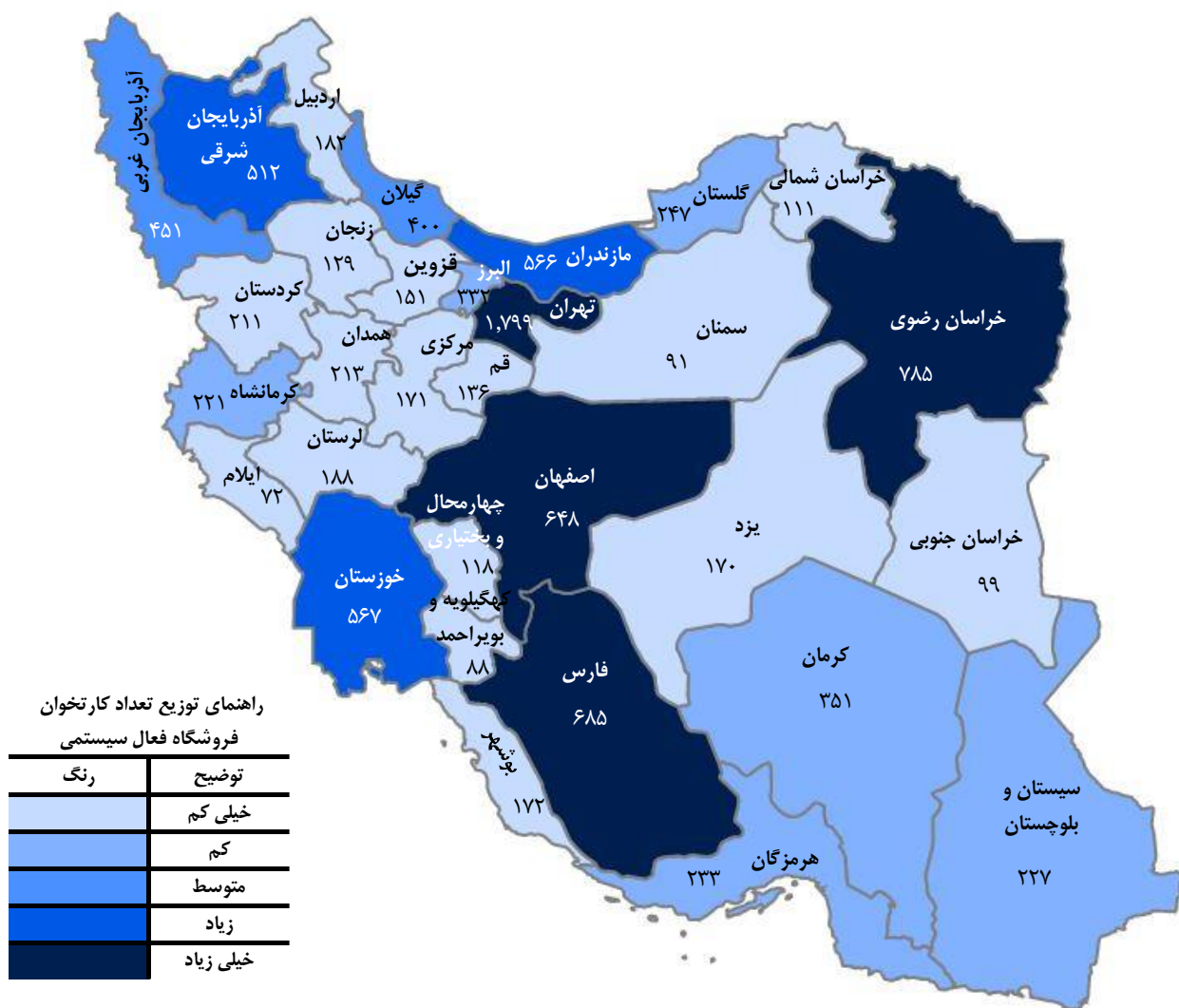
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در شهریور ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۴۰۲

در شهریور ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۲۱,۳۰۵ افزایش متعلق به استان تهران می باشد، همچنین در استان سمنان تعداد کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته افزایش یافته است. شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان های کشور را نشان می دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارآرخوان فروشگاه‌های (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۴۰۲

در ادامه توزیع کارآرخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
کرمانشاه	۰/۱۴۰	۰/۱۴۳	۱/۶۴٪
فارس	۰/۱۷۸	۰/۱۸۰	۱/۳۹٪
لرستان	۰/۱۳۷	۰/۱۳۹	۱/۳۴٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۱	۰/۱۶۳	۱/۲۷٪
خوزستان	۰/۱۶۰	۰/۱۶۲	۱/۲۳٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۲۷	۰/۱۲۹	۱/۲۱٪
تهران	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۱/۲۰٪
خراسان شمالی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۴	۱/۲۰٪
آذربایجان غربی	۰/۱۸۰	۰/۱۸۲	۱/۱۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۱/۱۶٪
مرکزی	۰/۱۴۹	۰/۱۵۱	۱/۱۶٪
زنجان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۱/۱۶٪
ایلام	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۱/۱۵٪
هرمزگان	۰/۱۸۱	۰/۱۸۳	۱/۱۵٪
کردستان	۰/۱۶۸	۰/۱۷۰	۱/۱۲٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۱/۱۲٪
گلستان	۰/۱۷۵	۰/۱۷۷	۱/۱۰٪
اردبیل	۰/۱۸۲	۰/۱۸۴	۱/۰۳٪
مازندران	۰/۲۰۹	۰/۲۱۱	۰/۹۵٪
همدان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۵	۰/۹۴٪
یزد	۰/۱۹۹	۰/۲۰۰	۰/۹۴٪
اصفهان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۰/۹۰٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۴	۰/۱۷۶	۰/۸۸٪
قزوین	۰/۱۵۰	۰/۱۵۲	۰/۸۶٪
بوشهر	۰/۱۹۵	۰/۱۹۶	۰/۷۹٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	۰/۷۸٪
گیلان	۰/۱۸۸	۰/۱۸۹	۰/۷۴٪
البرز	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۷۳٪
کرمان	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۷۰٪
قم	۰/۱۳۹	۰/۱۴۰	۰/۶۶٪
سمنان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۲	۰/۶۲٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۴۰۲

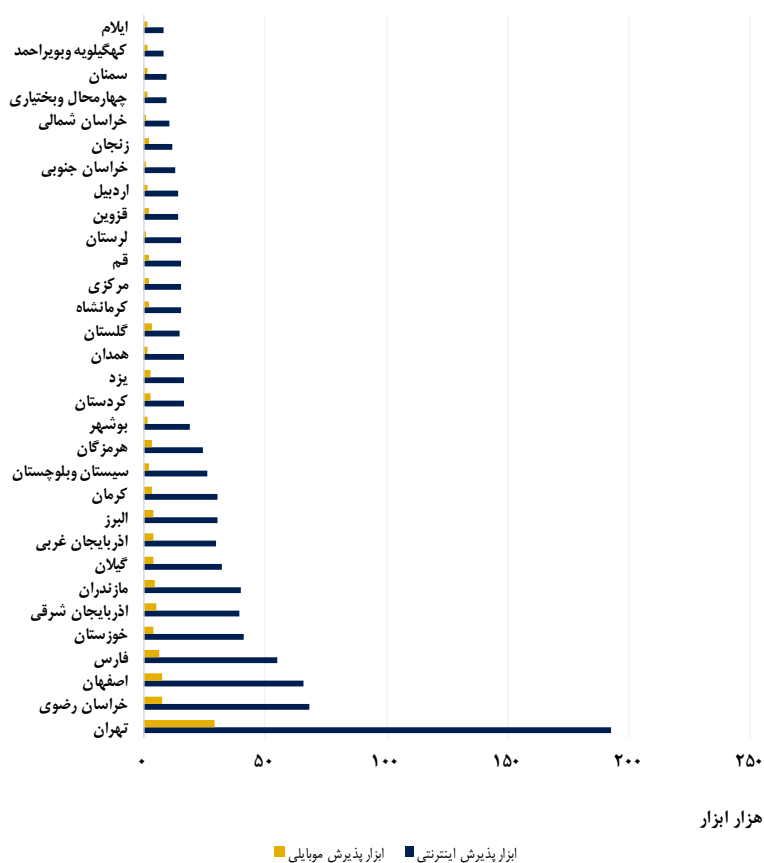
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در شهریور ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۶۷۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۶۷۰ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه مرداد و شهریور ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- شهریور ۱۴۰۲

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	
اذربایجان شرقی	۱۷۴,۶۲۴,۶۷۲	۱۷۶,۱۲۲,۰۲۴	۳۴۶,۶۳۱,۵۳۸	۳۷۰,۷۷۰,۶۹۰	۶/۹۶٪
اذربایجان غربی	۱۴۶,۸۹۷,۲۹۹	۱۴۸,۱۷۴,۵۱۳	۲۸۱,۳۱۰,۶۳۶	۳۱۸,۵۷۰,۹۲۱	۱۳/۲۵٪
اردبیل	۶۷,۱۸۱,۴۱۲	۶۷,۳۷۲,۶۲۰	۱۱۶,۰۲۰,۳۴۵	۱۲۷,۰۸۱,۷۹۷	۹/۵۳٪
اصفهان	۲۳۱,۷۰۳,۴۸۹	۲۳۲,۸۱۲,۵۳۷	۵۱۶,۶۵۱,۶۰۹	۵۲۰,۴۶۴,۹۵۲	۰/۷۴٪
البرز	۱۳۸,۰۸۴,۸۹۶	۱۳۹,۲۵۸,۳۵۲	۲۸۶,۲۶۴,۳۵۳	۳۰۰,۶۷۹,۳۱۸	۵/۰۴٪
ایلام	۲۵,۴۴۹,۱۰۳	۲۶,۱۰۰,۵۵۲	۴۰,۹۷۱,۰۳۰	۴۳,۵۰۵,۴۵۴	۶/۱۹٪
بوشهر	۵۰,۳۳۶,۳۵۴	۵۱,۱۰۲,۰۷۹	۱۰۶,۶۰۶,۰۵۶	۱۰۸,۲۰۶,۹۶۴	۱/۵۰٪
تهران	۱,۰۲۵,۵۵۴,۹۸۳	۱,۰۳۳,۳۹۸,۷۴۹	۳,۴۳۷,۳۳۹,۶۷۰	۳,۵۰۴,۶۶۰,۷۵۴	۱/۹۶٪
چهارمحال و بختیاری	۳۸,۶۷۹,۷۶۱	۳۸,۸۲۳,۶۲۹	۶۹,۳۳۸,۰۵۶	۷۲,۵۸۲,۷۵۳	۴/۶۸٪
خراسان جنوبی	۲۷,۴۲۷,۲۸۱	۲۷,۲۹۷,۲۸۰	۴۶,۲۹۲,۸۱۲	۴۵,۷۵۷,۱۸۴	-۱/۱۶٪
خراسان رضوی	۳۱۵,۴۰۲,۷۲۲	۳۲۰,۱۵۰,۵۵۴	۶۰۰,۰۲۱,۶۸۵	۶۳۱,۹۰۸,۵۰۰	۵/۳۱٪
خراسان شمالی	۳۷,۸۲۶,۴۵۱	۳۸,۳۶۹,۶۰۸	۵۶,۳۰۳,۷۴۳	۵۸,۸۴۰,۳۹۷	۴/۵۱٪
خوزستان	۲۰۵,۷۲۴,۵۶۸	۲۰۷,۴۱۷,۱۵۱	۳۹۸,۲۱۲,۰۴۰	۳۹۷,۵۹۰,۸۸۱	-۰/۱۶٪
زنجان	۴۶,۴۷۹,۶۱۳	۴۷,۰۴۷,۱۲۰	۷۵,۱۹۰,۳۹۸	۸۳,۵۳۷,۱۴۲	۱۱/۱۰٪
سمنان	۳۰,۳۸۵,۴۲۶	۳۲,۵۵۶,۷۵۲	۵۲,۶۳۱,۹۶۳	۵۶,۶۳۲,۵۳۰	۷/۶۰٪
سیستان و بلوچستان	۱۱۱,۰۵۰,۴۴۷	۱۱۱,۸۲۴,۲۴۶	۲۱۱,۸۵۲,۸۸۰	۲۱۵,۷۲۵,۹۷۶	۱/۸۳٪
فارس	۲۵۶,۸۷۵,۵۸۳	۲۵۹,۶۵۹,۹۰۲	۵۱۹,۴۲۴,۸۵۵	۵۳۳,۲۷۰,۷۲۰	۲/۶۷٪
قزوین	۵۹,۶۲۵,۶۵۷	۶۱,۱۵۶,۷۹۷	۱۰۶,۲۷۸,۴۲۲	۱۱۱,۹۹۹,۰۶۲	۵/۳۸٪
قم	۵۹,۸۵۸,۴۳۳	۶۲,۶۹۰,۴۶۱	۱۱۷,۵۱۲,۷۴۶	۱۲۲,۱۶۲,۷۲۴	۳/۹۶٪
کردستان	۷۲,۶۹۹,۰۵۴	۷۳,۳۴۲,۶۱۶	۱۲۷,۰۶۰,۳۵۴	۱۵۰,۱۰۱,۸۷۴	۱۸/۱۳٪
کرمان	۱۳۰,۷۳۹,۸۵۰	۱۳۳,۶۵۷,۴۹۶	۲۸۳,۰۷۹,۱۲۴	۲۹۰,۷۹۷,۲۳۶	۲/۷۳٪
کرمانشاه	۸۲,۷۲۴,۰۲۲	۸۴,۲۳۴,۴۷۷	۱۵۸,۸۴۹,۲۷۴	۱۷۰,۷۵۹,۱۳۴	۷/۵۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۳,۷۶۷,۵۴۵	۳۴,۱۲۳,۴۱۵	۴۷,۹۰۹,۲۱۳	۴۹,۳۹۵,۷۹۱	۳/۱۰٪
گلستان	۷۹,۹۴۷,۵۶۲	۸۴,۲۶۷,۱۵۱	۱۴۵,۰۶۲,۰۴۵	۱۵۴,۶۳۷,۰۹۰	۶/۶۰٪
گیلان	۱۳۵,۷۹۸,۶۳۸	۱۴۷,۱۲۲,۸۲۴	۲۷۱,۹۹۰,۷۲۱	۳۲۱,۱۵۳,۵۵۸	۱۸/۰۸٪
لرستان	۷۲,۷۶۱,۷۴۵	۷۴,۷۱۵,۵۹۴	۱۱۸,۲۲۹,۵۹۵	۱۲۸,۰۰۹,۰۹۴	۸/۲۷٪

استان	تعداد تراکنش			مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		
	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
مازندران	۱۷۲,۳۹۵,۷۲۲	۱۸۳,۲۰۰,۶۴۵	۶/۲۷%	۴۱۶,۷۴۶,۹۸۵	۴۵۴,۳۰۷,۳۰۷	۹/۰۱%
مرکزی	۶۱,۱۰۸,۹۱۱	۶۲,۳۵۷,۱۶۱	۲/۰۴%	۱۰۷,۵۰۸,۰۶۶	۱۱۳,۲۶۷,۲۱۲	۵/۳۶%
هرمزگان	۹۸,۶۶۷,۴۸۳	۱۰۳,۰۵۰,۲۶۲	۴/۴۴%	۲۰۵,۲۷۳,۹۱۵	۲۲۴,۰۰۹,۳۲۳	۹/۱۳%
همدان	۷۶,۵۵۴,۵۸۸	۷۸,۸۰۰,۴۲۲	۲/۹۳%	۱۳۱,۴۵۹,۳۸۹	۱۴۷,۶۲۱,۵۷۶	۱۲/۳۹%
یزد	۵۳,۴۵۲,۱۲۸	۵۳,۳۳۰,۲۴۱	-۰/۲۳%	۱۱۸,۳۹۵,۰۶۴	۱۱۹,۳۹۸,۴۳۴	-۰/۸۵%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در

استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای شهریور ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، گیلان و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، کرمانشاه و چهارمحال و بختیاری کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در شهریور ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

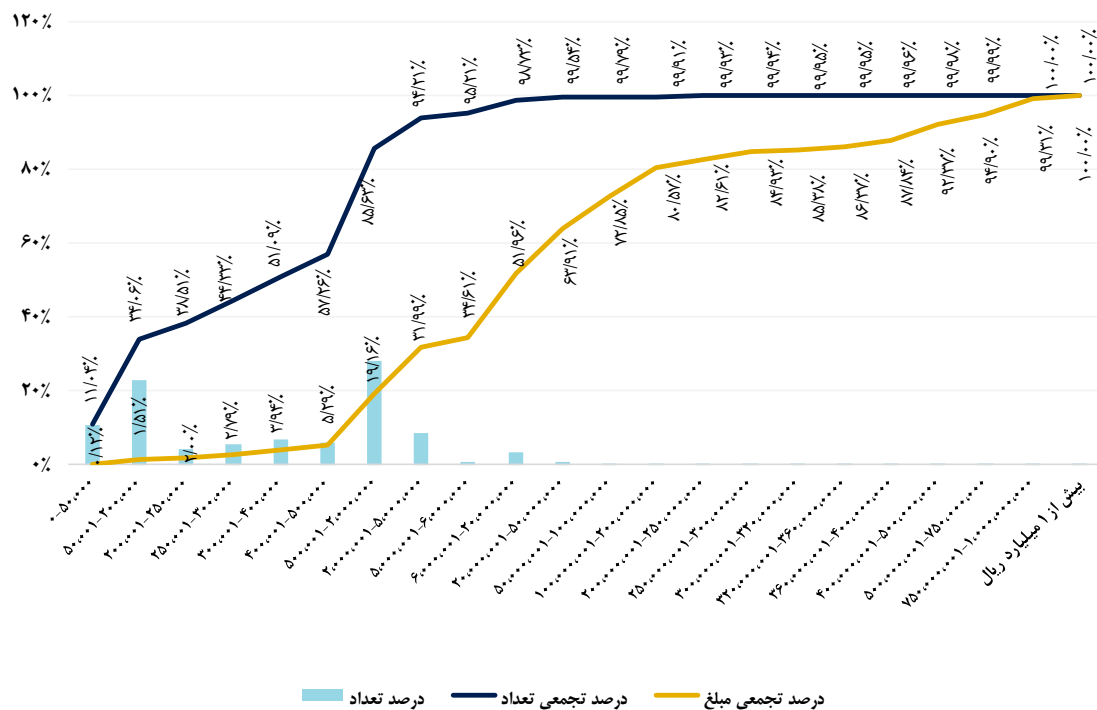
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در شهریور ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در شهریور ۱۴۰۲:

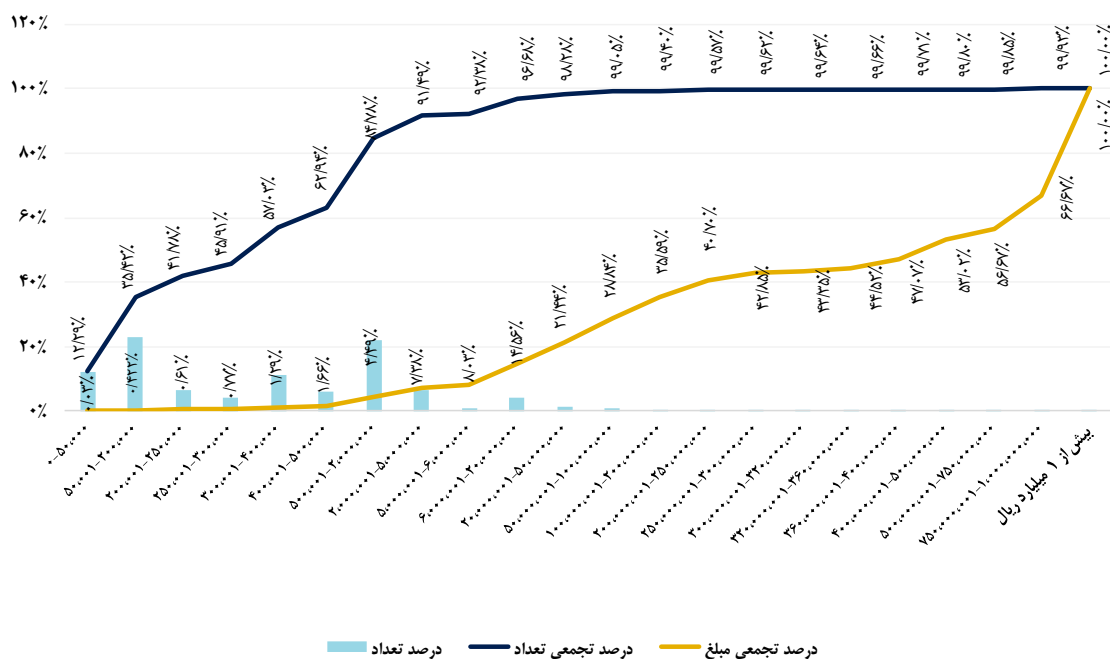
- ۹۵/۲۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۴/۷۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۰۹ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲

در شهریور ماه ۱۴۰۲، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۶۷۷,۳۷۰,۷۷۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱۸۱,۴۶۵,۵۴۸ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۳,۵۹۹,۶۳۹ عدد تراکنش می‌باشد.

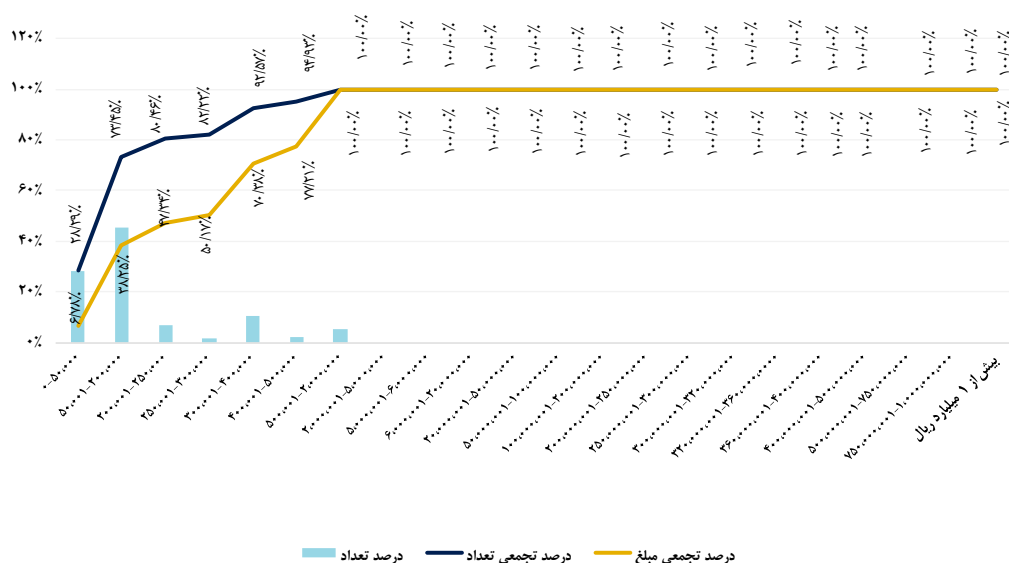
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۲/۳۸ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۳۰ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۴۰۲

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۸/۲۹ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۵۲/۱۷ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

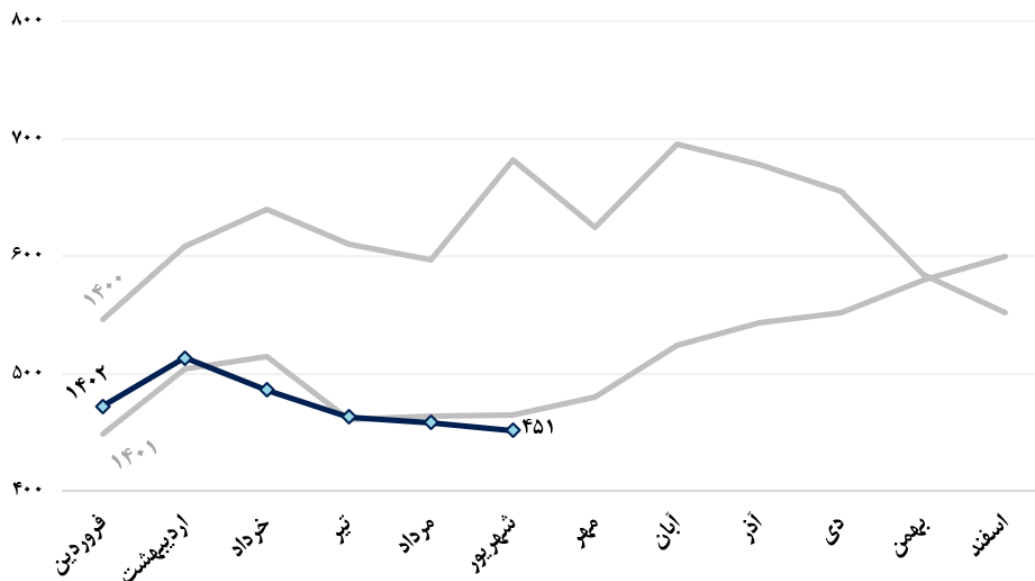
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپراک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در شهریور ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه	مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی	
	شهریور ۱۴۰۱	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲
درصد تغییرات					
۲۶/۰۳٪	۱۹,۲۵۶,۵۷۵	۱۵,۲۷۸,۹۹۸	۱/۵۱٪	۱۹,۲۵۶,۵۷۵	۱۸,۹۷۰,۶۹۶
					میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۹/۸۰٪	۴۲,۶۷۶	۳۲,۸۷۹	۳/۱۱٪	۴۲,۶۷۶	۴۱,۳۸۷
					میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۲/۹۰٪	۴۵۱/۲۳	۴۶۴/۷۱	-۱/۵۶٪	۴۵۱/۲۳	۴۵۸/۳۷
					نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲/۹۰- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱/۵۶- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱/۵۱ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۳/۱۱ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱/۵۶- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۱۸-۲، نسبت دهکی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد رشد ۷/۱۴- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۵۱ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

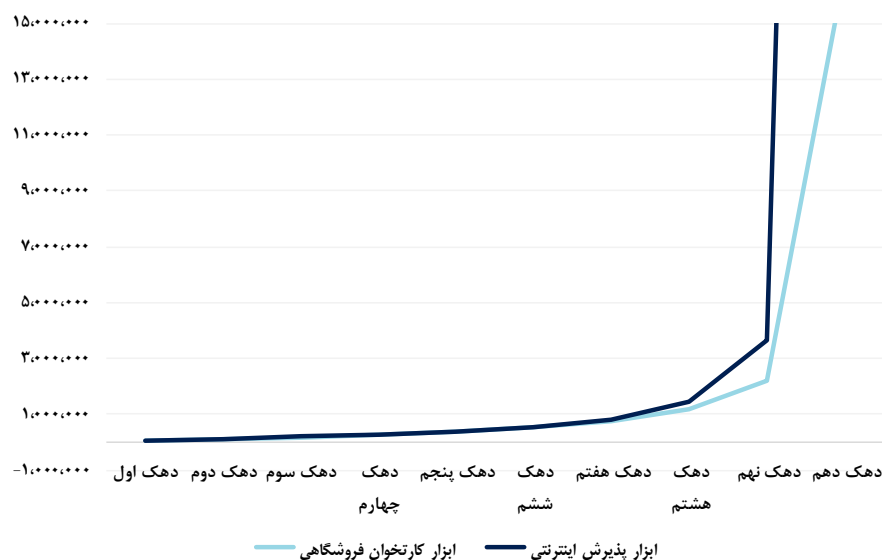
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۶۰,۳۱۰/۸۹	۴۲,۵۰۵/۰۹	دهک اول
۱۳۷,۱۸۰/۷۰	۱۰۱,۲۸۲/۷۲	دهک دوم
۲۱۲,۷۷۲/۲۵	۱۷۲,۰۴۰/۲۶	دهک سوم
۲۹۴,۹۵۷/۳۳	۲۵۹,۷۱۹/۴۱	دهک چهارم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش		دهک قیمتی
(مبالغ بر حسب ریال)		
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۳۹۰,۹۳۷/۳۵	۳۶۷,۳۸۱/۱۶	دهک پنجم
۵۳۶,۱۴۵/۶۷	۵۲۹,۹۴۹/۸۴	دهک ششم
۸۲۰,۷۰۲/۶۹	۷۸۰,۱۱۵/۵۹	دهک هفتم
۱,۴۵۸,۱۷۱/۷۳	۱,۲۰۱,۰۳۴/۴۸	دهک هشتم
۳,۶۷۴,۱۵۷/۹۴	۲,۱۹۰,۱۵۷/۸۷	دهک نهم
۹۷,۰۷۱,۹۸۷/۸۵	۱۶,۸۶۲,۵۴۶/۵۹	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۶-۲ در شکل ۱۹-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۹۷,۰۷۱,۹۸۷/۸۵ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

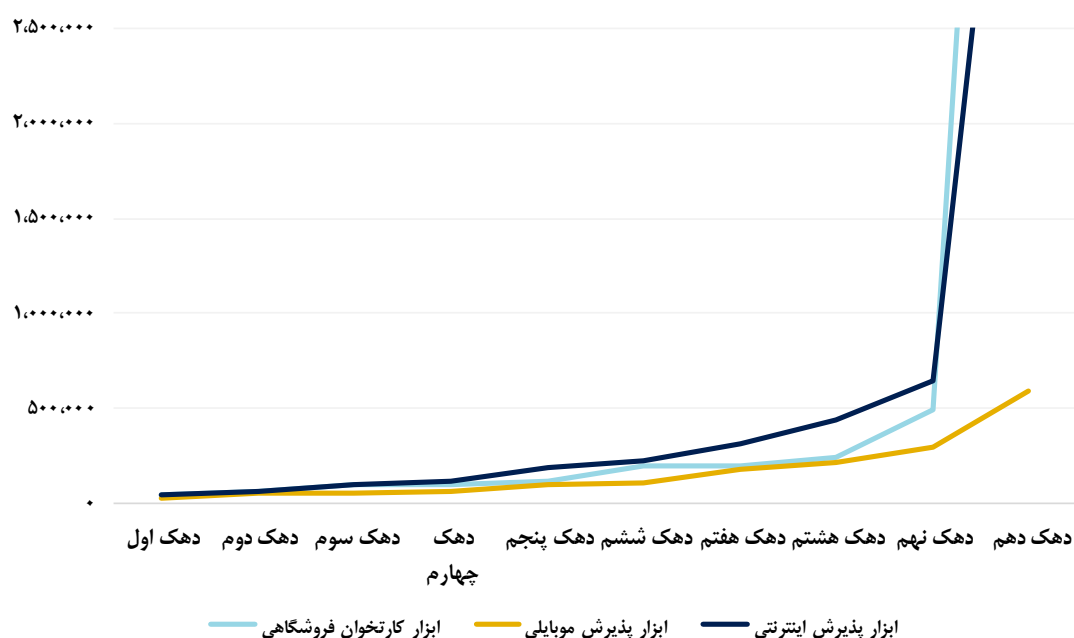
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های
دهک اول	۳۹,۹۲۰/۹۳	۲۱,۸۹۰/۰۰	۴۴,۴۵۱/۳۳
دهک دوم	۵۹,۳۳۹/۲۱	۵۰,۰۰۰/۰۰	۵۸,۸۵۹/۵۴
دهک سوم	۱۰۰,۲۸۲/۲۰	۵۰,۷۲۵/۴۳	۹۹,۸۶۹/۴۵
دهک چهارم	۱۱۲,۳۳۵/۴۰	۵۹,۳۳۸/۵۰	۱۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک پنجم	۱۸۷,۹۲۸/۴۶	۹۹,۸۳۵/۲۱	۱۱۱,۹۹۴/۹۷
دهک ششم	۲۳۲,۰۹۴/۷۰	۱۰۸,۰۶۸/۸۹	۱۹۹,۴۱۷/۰۵
دهک هفتم	۳۱۳,۶۱۶/۳۰	۱۸۰,۹۴۳/۲۱	۲۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک هشتم	۴۴۰,۹۸۳/۲۷	۲۱۰,۲۵۵/۱۲	۲۴۱,۱۰۱/۲۳
دهک نهم	۶۴۶,۸۱۹/۰۴	۲۹۸,۰۹۱/۰۴	۴۸۸,۳۶۰/۶۷
دهک دهم	۵,۱۲۱,۶۱۷/۶۲	۵۹۳,۵۸۵/۲۳	۸,۴۳۴,۸۲۳/۹۹

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتهخوان فروشگاه‌های خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط

مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۱۲۱,۶۱۷/۶۲ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۸,۴۳۴,۸۲۳/۹۹ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۹۳,۵۸۵/۲۳ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۵۶ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۴۴ درصدی خطاهای رخ داده در شهریور ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۹۲/۵۶٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۳۷,۲۱۸,۱۸۸	۷/۴۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۵۳۰,۷۵۵,۴۱۸	۱۰۰٪

۲-۳ آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در شهریور ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

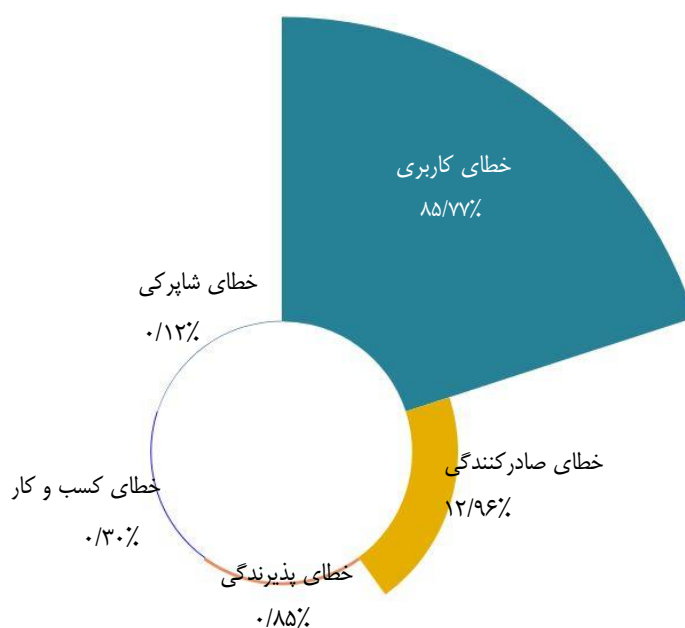
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۴,۷۱۷,۷۶۷	۲,۸۷۰,۸۴۷	-۳۹/۱۵%
خطای کاربری	۲۸۰,۴۱۹,۶۷۷	۲۸۹,۲۱۶,۱۴۴	۳/۱۴%
خطای صادرکنندگی	۳۳,۱۶۴,۹۴۰	۴۳,۷۰۸,۹۹۳	۳۱/۷۹%
خطای شاپرکی	۳۶۰,۵۲۹	۴۱۴,۲۰۱	۱۴/۸۹%
خطای کسب و کار	۱,۰۷۶,۱۶۱	۱,۰۰۸,۰۰۳	-۶/۳۳%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۱۹,۷۳۹,۰۷۴	۳۳۷,۲۱۸,۱۸۸	۵/۴۷%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۱/۷۹%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	۴,۵۳۰,۷۵۵,۴۱۸	۲/۰۵%

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۴۰۲

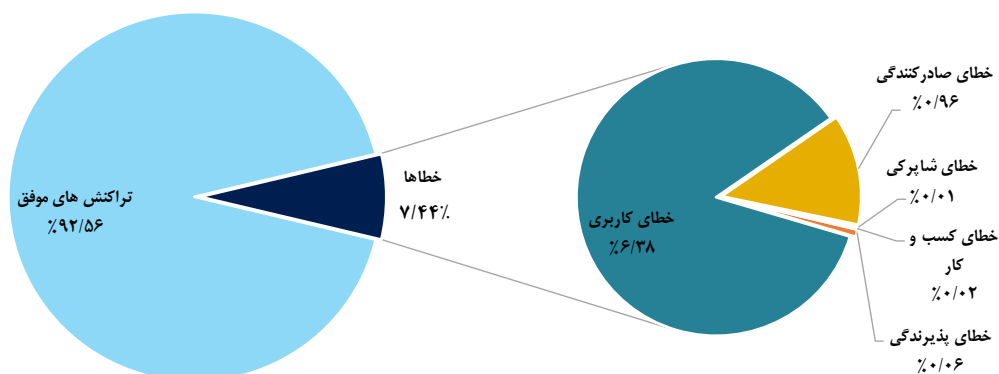
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۵/۷۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - شهریور ۱۴۰۲

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۹۲/۵۶%
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۲,۸۷۰,۸۴۷	۰/۰۶%
خطای کاربری	۲۸۹,۲۱۶,۱۴۴	۶/۳۸%
خطای صادرکنندگی	۴۳,۷۰۸,۹۹۳	۰/۹۶%
خطای شاپرکی	۴۱۴,۲۰۱	۰/۰۱%
خطای کسب و کار	۱,۰۰۸,۰۰۳	۰/۰۲%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - شهریور ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۳ ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۲ درصدی را در بین تراکنش های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور ۱۴۰۲ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۱۱٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۶۷٪	۶/۳۸٪	۶/۳۲٪	خطای کاربری	
-۰/۲۱۸٪	۰/۹۶٪	۰/۷۵٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰۸٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۰۲۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۲۴۱٪	۷/۴۴٪	۷/۲۰٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۲۴۱٪	۹۲/۵۶٪	۹۲/۸۰٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم گروه خطای شاپرکی، کاربری و صادرکنندگی در مقابل کاهش سهم تراکنش‌های گروه خطای پذیرندگی و کسب و کار از کل تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

تراکنش‌های موفق	شهریور ۱۴۰۱		مرداد ۱۴۰۲		شهریور ۱۴۰۲	
	تعداد تراکنش‌ها	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات
تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۴,۱۴۰,۲۷۳,۳۸۱	۹۹/۰۰٪	۴,۴۰۰,۲۰۵,۰۷۵	۹۹/۱۱٪	۴,۴۸۲,۷۵۳,۳۷۴	۹۸/۹۴٪
تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۴,۱۸۰,۳۳۶,۷۰۷	۹۹/۹۶٪	۴,۴۳۹,۱۶۳,۹۴۳	۹۹/۹۹٪	۴,۵۳۰,۳۴۱,۲۱۷	۹۹/۹۹٪
تعداد کل تراکنش	۴,۱۸۲,۲۰۲,۴۴۸		۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	-	۴,۵۳۰,۷۵۵,۴۱۸	

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در شهریور ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به شهریور ۱۴۰۱ تغییر ۰/۰۳۵ درصدی و نسبت به مرداد ۱۴۰۲ رشد ۰/۰۰۱۰ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

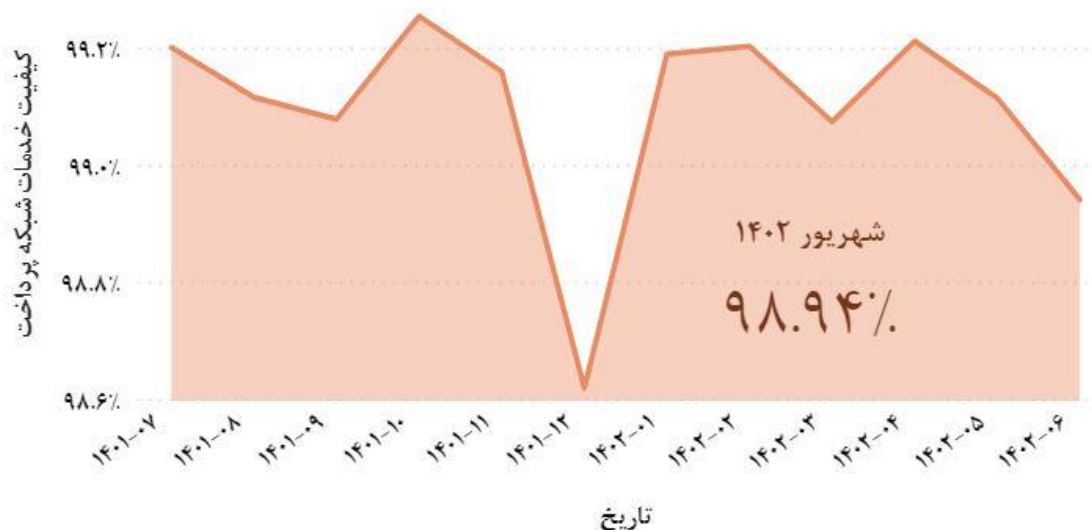
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

تراکنش‌های مغایرتی	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۶۵,۲۳۵	۷۶۱,۶۸۳	۶۳/۷۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۱۹۳,۵۳۷,۲۳۰	۱/۷۹٪
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۱٪	۰/۰۱۸٪	۰/۰۰۶۹٪

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام شهریور ماه نسبت به مرداد ماه با افزایش قابل توجه ۶۳/۷۲ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۱/۷۹ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۶۹ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

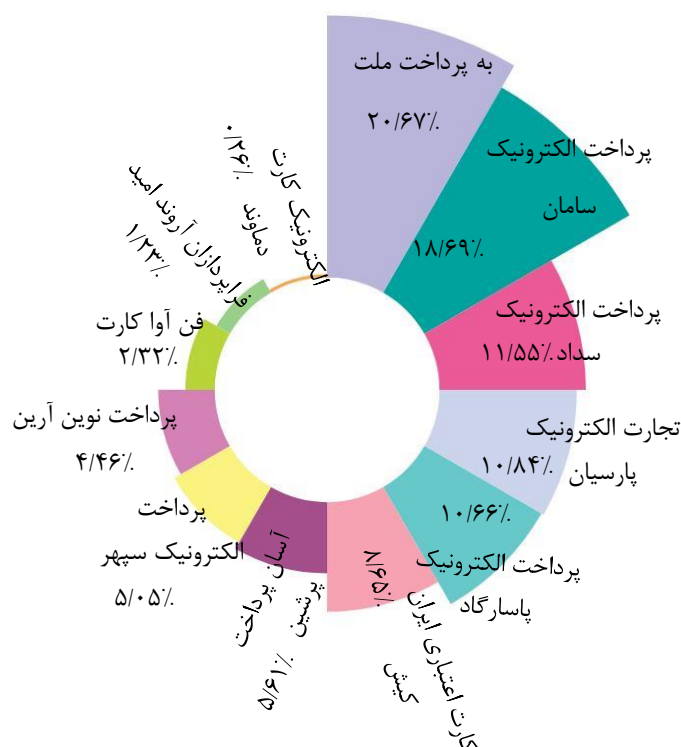
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۴-۱- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۶۷ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش مرداد ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

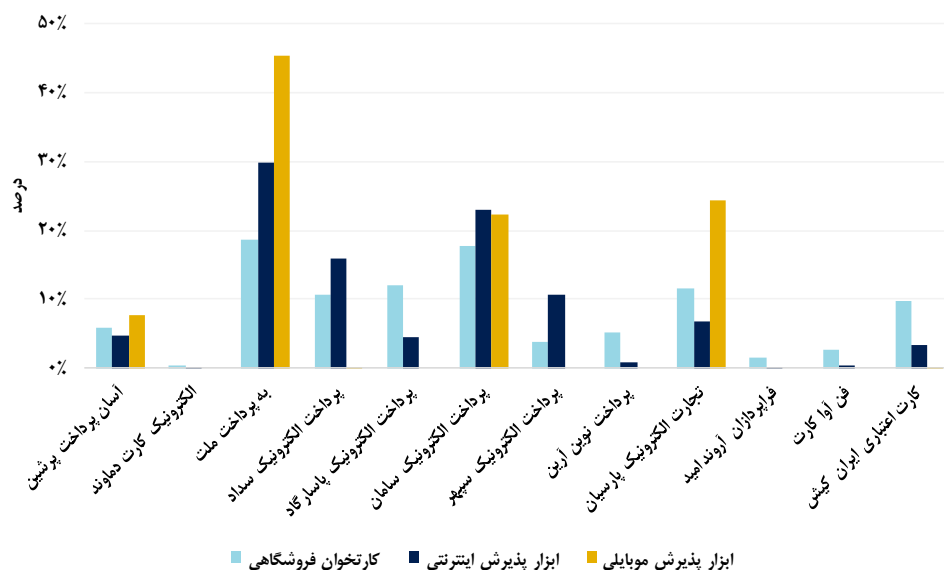
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۷۳ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در شهریور ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۲۹/۸۹ و ۴۵/۳۰ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۹٪	۵/۸۱٪	-۰/۰۸٪	۴/۵۹٪	۴/۶۵٪	۰/۰۵٪	۷/۹۳٪	۷/۸۰٪	-۰/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۱٪	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۸۳٪	۱۸/۷۳٪	-۰/۰۹٪	۳۰/۵۳٪	۲۹/۸۹٪	-۰/۶۴٪	۴۴/۹۸٪	۴۵/۳۰٪	۰/۳۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۹۷٪	۱۰/۶۹٪	-۰/۲۷٪	۱۳/۳۲٪	۱۵/۸۴٪	۲/۵۲٪	۰/۳۴٪	۰/۱۷٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۸۱٪	۱۱/۹۵٪	۰/۱۴٪	۴/۵۳٪	۴/۴۹٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۶۴٪	۱۷/۷۸٪	۰/۱۴٪	۲۳/۷۱٪	۲۳/۰۷٪	-۰/۶۴٪	۲۱/۸۸٪	۲۲/۲۴٪	۰/۳۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۶۹٪	۳/۹۲٪	۰/۲۳٪	۱۲/۰۳٪	۱۰/۶۴٪	-۱/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۴/۹۵٪	۵/۲۲٪	۰/۲۸٪	۰/۶۹٪	۰/۷۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۱/۶۸٪	۱۱/۶۳٪	-۰/۰۵٪	۶/۷۶٪	۶/۸۸٪	۰/۱۲٪	۲۴/۸۳٪	۲۴/۴۴٪	-۰/۳۹٪
فرپردازان آروند امید	۱/۴۲٪	۱/۴۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۸۱٪	۲/۷۳٪	-۰/۰۸٪	۰/۵۷٪	۰/۳۷٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۰۰٪	۹/۷۷٪	-۰/۲۳٪	۳/۲۴٪	۳/۲۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۲۸ درصدی به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۲/۵۲ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" نیز با ۰/۳۹ درصد کاهش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در شهریور ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فرایزدان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

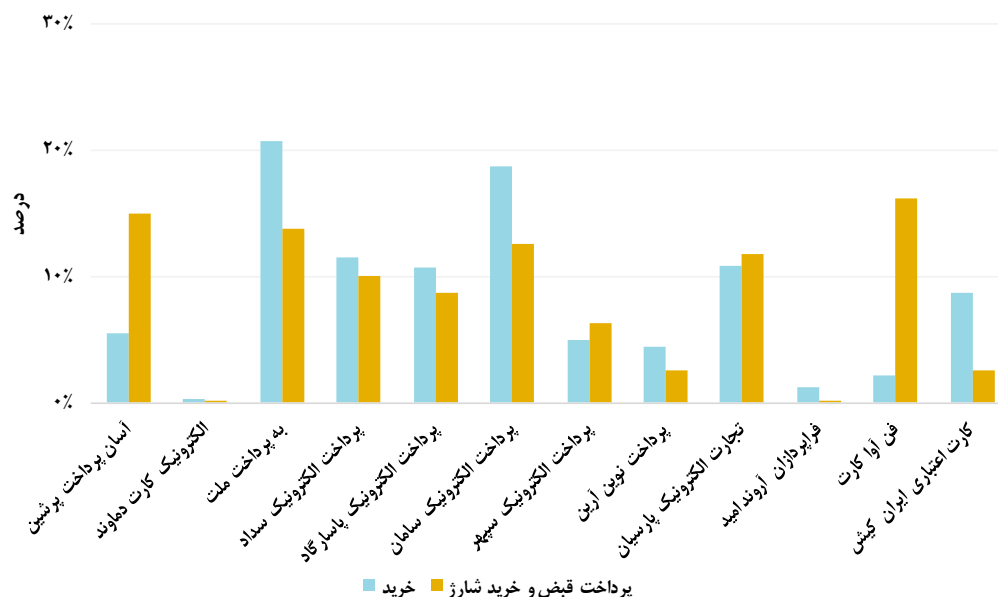
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۲ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۷۷ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شهریور ماه با سهم مبلغی ۱۶/۲۳ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۵۴٪	۵/۴۸٪	-۰/۰۶٪	۱۴/۲۴٪	۱۵/۰۶٪	-۰/۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۱/۰۴٪	۲۰/۷۷٪	-۰/۲۷٪	۱۳/۷۷٪	۱۳/۷۴٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۳۸٪	۱۱/۵۷٪	۰/۱۹٪	۱۰/۴۴٪	۱۰/۱۲٪	-۰/۳۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۵۳٪	۱۰/۶۸٪	۰/۱۶٪	۹/۱۶٪	۸/۷۸٪	-۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۸۱٪	۱۸/۷۸٪	-۰/۰۳٪	۱۲/۹۰٪	۱۲/۶۱٪	-۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۱۴٪	۵/۰۴٪	-۰/۱۱٪	۵/۵۶٪	۶/۲۵٪	۰/۷۰٪
پرداخت نوین آراین	۴/۲۲٪	۴/۴۹٪	۰/۲۷٪	۲/۰۸٪	۲/۵۲٪	۰/۴۳٪
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۰/۸۳٪	۱۰/۸۳٪	۰/۰۰٪	۱۱/۴۶٪	۱۱/۷۸٪	۰/۳۲٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۹٪	۱/۲۴٪	۰/۰۵٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۲/۱۹٪	۲/۱۲٪	-۰/۰۷٪	۱۷/۳۹٪	۱۶/۲۳٪	-۱/۱۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۸٪	۸/۷۳٪	-۰/۱۴٪	۲/۷۴٪	۲/۶۳٪	-۰/۱۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مرداد ماه و ماه جاری به طور همزمان با ۰/۲۷ درصد کاهش و افزایش به ترتیب در دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آراین" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش ۱/۱۵ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در شهریور ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرایردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

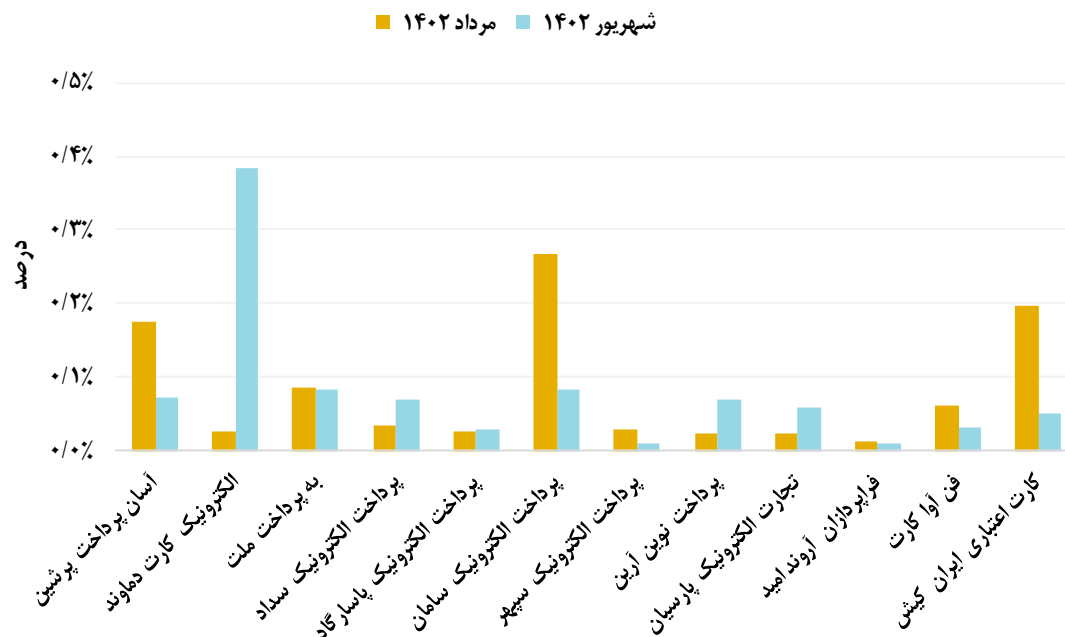
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	مرداد	شهریور	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۷۴٪	۰/۰۷۲٪	-۰/۱۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۲۵٪	۰/۳۸۴٪	۰/۳۵۸٪
به پرداخت ملت	۰/۰۸۶٪	۰/۰۸۲٪	-۰/۰۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۳۴٪	۰/۰۷۰٪	۰/۰۳۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۲۵٪	۰/۰۲۸٪	۰/۰۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۲۶۶٪	۰/۰۸۴٪	-۰/۱۸۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۹٪	۰/۰۱۰٪	-۰/۰۱۹٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۲۲٪	۰/۰۶۹٪	۰/۰۴۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲۲٪	۰/۰۶۰٪	۰/۰۳۷٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۱٪	-۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۶۲٪	۰/۰۳۱٪	-۰/۰۳۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۹۸٪	۰/۰۵۰٪	-۰/۱۴۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه شهریور شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۰ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۰/۳۸۴ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۳۹/۳۵ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۱۸۲٪ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با رقم ۳۵۸٪ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده صنعت پرداخت در حوزه پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه مرداد و شهریور ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۰۴ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" نیز با سهم بازار ۵۸/۶۹ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۴۰ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۴٪	۵/۰۰٪	-۰/۰۵٪	۲۵/۶۱٪	۲۵/۱۶٪	-۰/۴۵٪	۳/۲۹٪	۳/۲۹٪	۰/۰۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۹۴٪	۱۰/۸۹٪	-۰/۰۵٪	۲/۵۱٪	۲/۵۸٪	۰/۰۶٪	۹۵/۳۷٪	۹۵/۴۰٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۹٪	۸/۳۹٪	-۰/۱۰٪	۱/۹۸٪	۱/۹۱٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۰۹٪	۱۹/۰۴٪	-۰/۰۵٪	۲/۶۷٪	۲/۹۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۶٪	۱۴/۰۲٪	-۰/۰۴٪	۳/۴۰٪	۴/۲۰٪	۰/۷۹٪	۰/۷۶٪	۰/۷۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۵۹٪	۳/۹۰٪	+۰/۳۱٪	۲/۷۱٪	۲/۹۷٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۸/۰۱٪	۸/۱۳٪	۰/۱۱٪	۰/۲۰٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۰/۸۸٪	۱۰/۹۳٪	۰/۰۵٪	۵۹/۵۷٪	۵۸/۶۹٪	-۰/۸۹٪	۰/۳۱٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
فراپدازان آروند امید	۴/۵۰٪	۴/۴۶٪	-۰/۰۴٪	۰/۱۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۷۳٪	۴/۶۹٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۱٪	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۰۷٪	۹/۹۷٪	-۰/۱۰٪	۱/۰۳٪	۱/۰۶٪	۰/۰۳٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارتخوانهای فروشگاهی، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۳۱ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با کاهش ۰/۸۹ درصدی مشاهده می شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "پرداخت نوین آراین" با کاهش ۰/۰۳ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است.

سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوانهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی مرداد و شهریور در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۱۹/۷۲ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۵/۱۸ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۱/۸۰ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۲۵٪	۵/۱۸٪	-۰/۰۷٪	۱۰/۲۲٪	۸/۱۳٪	-۲/۰۹٪	۶/۶۱٪	۵/۷۶٪	-۰/۸۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۸٪	۰/۵۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۷٪	۱۰/۹۳٪	۰/۰۵٪	۱۸/۵۸٪	۱۸/۸۸٪	۰/۳۱٪	۱۴/۰۵٪	۲۵/۱۸٪	۱۱/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۲۹٪	۹/۱۲٪	-۰/۱۷٪	۶/۵۳٪	۶/۴۲٪	-۰/۱۱٪	۱۱/۵۷٪	۱۰/۰۷٪	-۱/۵۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۸۲٪	۱۹/۷۳٪	-۰/۰۹٪	۱۰/۲۸٪	۸/۵۹٪	-۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۲۷٪	۱۵/۱۷٪	-۰/۱۰٪	۲۲/۷۱٪	۲۵/۱۸٪	۲/۴۷٪	۵۹/۵۰٪	۵۱/۸۰٪	-۷/۷۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۸۳٪	۴/۰۶٪	۰/۲۴٪	۲۱/۰۴٪	۲۲/۴۹٪	۱/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۷/۵۲٪	۷/۸۱٪	۰/۲۹٪	۰/۹۸٪	۰/۹۸٪	۰/۰۰٪	۱/۶۵٪	۱/۴۴٪	-۰/۲۱٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۰/۸۰٪	۱۰/۷۷٪	-۰/۰۳٪	۵/۵۱٪	۵/۶۲٪	۰/۱۱٪	۴/۱۳٪	۳/۶۰٪	-۰/۵۴٪
فراپردازان آروند امید	۲/۷۸٪	۲/۷۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۳۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۶۳٪	۳/۵۷٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۳۶٪	۱۰/۳۴٪	-۰/۰۲٪	۳/۶۹٪	۳/۱۶٪	-۰/۵۳٪	۲/۴۸٪	۲/۱۶٪	-۰/۳۲٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه در شرکت "پرداخت نوین آرین" با افزایش ۰/۲۹ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۲/۴۷ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۱۱/۱۳ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه

کارتخوان فروشگاه به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۱} تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

^{۲۱} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه از کل تراکنش های شبکه پرداخت در شهریور ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۳ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاهی در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

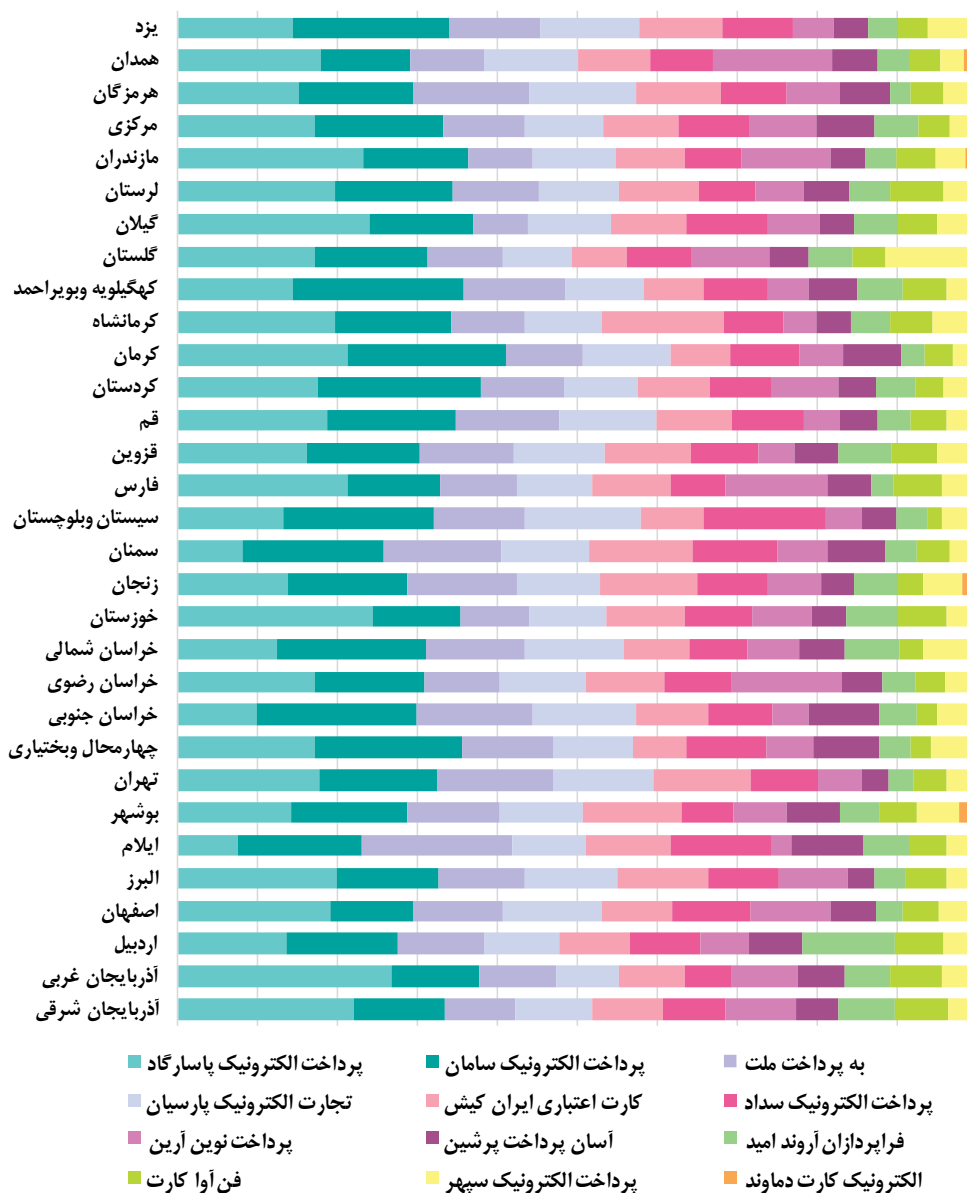
فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای شهریور ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۱۴۰۲

استان	سهم بازار	تعداد ابزار کارتخوان	فروشگاهی فعال	سیستمی	به تفکیک استان	شهریور ۱۴۰۲
آذربایجان شرقی	۵/۲۷٪	۰/۳۵٪	۸/۷۷٪	۷/۹۹٪	۲۲/۰۶٪	۱۱/۳۹٪
آذربایجان غربی	۵/۹۶٪	۰/۲۹٪	۹/۵۳٪	۵/۹۰٪	۲۶/۸۰٪	۱۰/۹۲٪
اردبیل	۶/۶۲٪	۰/۴۷٪	۱۰/۸۸٪	۸/۷۷٪	۱۳/۹۳٪	۳/۷۵٪
اصفهان	۵/۶۹٪	۰/۳۷٪	۱۱/۲۷٪	۹/۷۸٪	۱۹/۱۵٪	۱۰/۲۸٪
البرز	۳/۳۶٪	۰/۲۸٪	۱۰/۷۵٪	۸/۸۳٪	۱۹/۸۱٪	۱۲/۸۵٪
ایلام	۹/۰۱٪	۰/۱۹٪	۱۸/۷۳٪	۱۲/۵۷٪	۷/۵۵٪	۱۵/۵۵٪
بوشهر	۶/۶۷٪	۲/۱۸٪	۱۱/۵۶٪	۶/۵۳٪	۱۴/۳۸٪	۵/۴۱٪
تهران	۳/۳۴٪	۰/۳۱٪	۱۴/۴۰٪	۸/۴۰٪	۱۷/۷۵٪	۱۴/۷۸٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۱۹٪	۰/۵۶٪	۱۱/۲۳٪	۹/۹۷٪	۱۷/۱۲٪	۱۸/۵۲٪
خراسان جنوبی	۸/۶۶٪	۰/۷۴٪	۱۴/۴۵٪	۸/۰۸٪	۹/۸۴٪	۲۰/۱۱٪
خراسان رضوی	۴/۹۳٪	۰/۴۹٪	۹/۳۳٪	۸/۳۰٪	۱۷/۲۱٪	۱۳/۷۳٪
خراسان شمالی	۵/۶۷٪	۰/۵۹٪	۱۲/۲۷٪	۷/۳۶٪	۱۲/۴۹٪	۱۸/۵۹٪
خوزستان	۴/۳۵٪	۱/۱۳٪	۸/۵۱٪	۸/۴۰٪	۲۴/۳۰٪	۱۱/۱۵٪
زنجان	۴/۲۹٪	۱/۷۵٪	۱۳/۶۰٪	۸/۹۴٪	۱۳/۸۸٪	۱۴/۸۸٪
سمنان	۷/۲۰٪	۰/۱۹٪	۱۴/۷۱٪	۱۰/۶۶٪	۸/۰۵٪	۱۷/۷۱٪
سیستان و بلوچستان	۴/۲۷٪	۰/۱۷٪	۱۱/۴۳٪	۱۵/۲۱٪	۱۵/۲۰٪	۱۸/۸۵٪
فارس	۵/۵۱٪	۰/۹۴٪	۹/۶۵٪	۶/۸۴٪	۲۱/۲۱٪	۱۱/۵۲٪
قزوین	۵/۵۳٪	۱/۱۳٪	۱۱/۶۳٪	۸/۲۷٪	۱۶/۱۷٪	۱۴/۱۸٪
قم	۴/۶۳٪	۰/۰۸٪	۱۲/۹۳٪	۹/۰۸٪	۱۸/۶۳٪	۱۶/۲۴٪
کردستان	۴/۱۱٪	۰/۴۷٪	۱۰/۴۰٪	۷/۷۷٪	۱۷/۵۵٪	۲۰/۴۰٪
کرمان	۷/۳۵٪	۰/۱۹٪	۹/۷۸٪	۸/۵۶٪	۲۱/۲۷٪	۱۹/۷۰٪
کرمانشاه	۴/۳۳٪	۰/۱۸٪	۹/۱۸٪	۷/۴۰٪	۱۹/۷۴٪	۱۴/۴۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۸٪	۰/۲۱٪	۱۲/۷۳٪	۷/۹۲٪	۱۴/۳۲٪	۲۱/۴۲٪
گلستان	۴/۹۴٪	۰/۵۳٪	۹/۴۵٪	۸/۱۶٪	۱۷/۱۰٪	۱۴/۰۹٪
گیلان	۴/۲۶٪	۰/۴۵٪	۶/۸۸٪	۱۰/۲۵٪	۲۴/۰۴٪	۱۲/۸۹٪
لرستان	۵/۸۱٪	۰/۰۴٪	۱۰/۷۷٪	۶/۹۹٪	۱۹/۶۱٪	۱۴/۷۲٪
مازندران	۴/۲۸٪	۱/۴۵٪	۸/۰۳٪	۷/۰۶٪	۲۳/۲۲٪	۱۳/۲۰٪
مرکزی	۷/۳۳٪	۰/۲۱٪	۱۰/۳۱٪	۸/۹۰٪	۱۷/۲۰٪	۱۵/۹۲٪
هرمزگان	۶/۴۶٪	۰/۹۸٪	۱۴/۴۶٪	۸/۲۷٪	۱۵/۱۱٪	۱۴/۳۷٪
همدان	۵/۶۱٪	۱/۶۴٪	۹/۲۶٪	۷/۸۳٪	۱۷/۸۴٪	۱۱/۲۶٪
یزد	۴/۳۲٪	۰/۵۱٪	۱۱/۴۵٪	۸/۸۳٪	۱۹/۵۳٪	۱۴/۳۹٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان های کشور را برای دوره شهریور ۱۴۰۲ به تصویر می کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان- شهریور ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوانهای فروشگاههای و مبلغ تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکتها باشند که برای این منظور می توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در شهریور ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت-مرداد و شهریور ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهم از کل تعداد ابزار	مرداد	شهریور
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۱٪	۵/۰۰٪	۱/۱۶۹	۱/۱۶۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲٪	۰/۵۹٪	۰/۵۲۵	۰/۵۳۵
به پرداخت ملت	۱۸/۷۳٪	۱۰/۸۹٪	۱/۷۲۰	۱/۷۲۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۹٪	۸/۳۹٪	۱/۲۹۳	۱/۲۷۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۹۵٪	۱۹/۰۴٪	۰/۶۱۹	۰/۶۲۷
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۸٪	۱۴/۰۲٪	۱/۲۵۵	۱/۲۶۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۹۲٪	۳/۹۰٪	۱/۰۲۶	۱/۰۰۴
پرداخت نوین آراین	۵/۲۲٪	۸/۱۲٪	۰/۶۱۷	۰/۶۴۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۳٪	۱۰/۹۳٪	۱/۰۷۴	۱/۰۶۴
فراپدازان آروند امید	۱/۴۶٪	۴/۴۶٪	۰/۳۱۶	۰/۳۲۷
فن آوا کارت	۲/۷۳٪	۴/۶۹٪	۰/۵۹۴	۰/۵۸۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۷٪	۹/۹۷٪	۰/۹۹۳	۰/۹۸۰

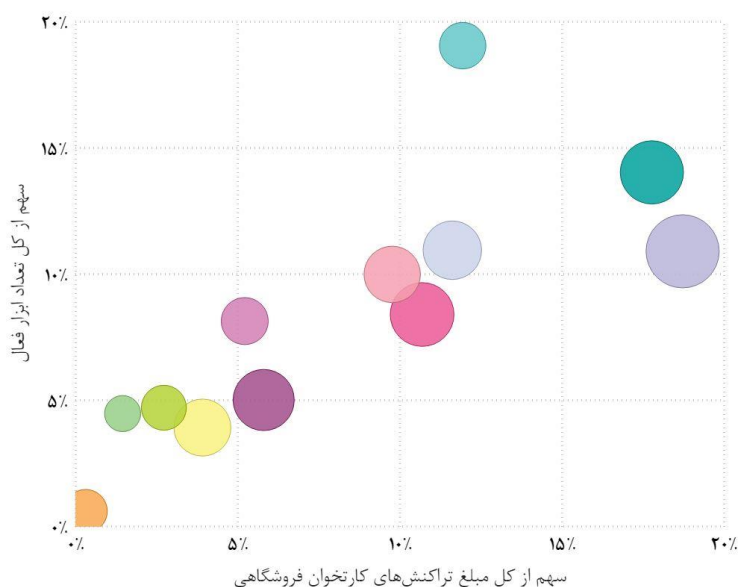
در شهریور ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی در شهریور ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۰۲۶ واحد افزایش گزارش می شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد پایانه های کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی و سهم مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش های کارتخوان های فروشگاه های شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه های آن ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره شهریور ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

راهنمای شاخص اثربخشی مبلغ برای هر شرکت PSP		
۱/۱۶۲	آسان پرداخت پرشین	
۰/۵۳۵	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۷۲۰	به پرداخت ملت	
۱/۲۷۵	پرداخت الکترونیک سداد	
۰/۶۲۷	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۲۶۸	پرداخت الکترونیک سامان	
۱/۰۰۴	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۶۴۳	پرداخت نوین آریا	
۱/۰۶۴	تجارت الکترونیک پارس‌بان	
۰/۳۲۷	فرایندازان آروند امید	
۰/۵۸۲	فن آوا کارت	
۰/۹۸۰	کارت اعتباری ایران کیش	

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- شهریور ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۳} در کشور و همچنین بررسی

^{۲۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

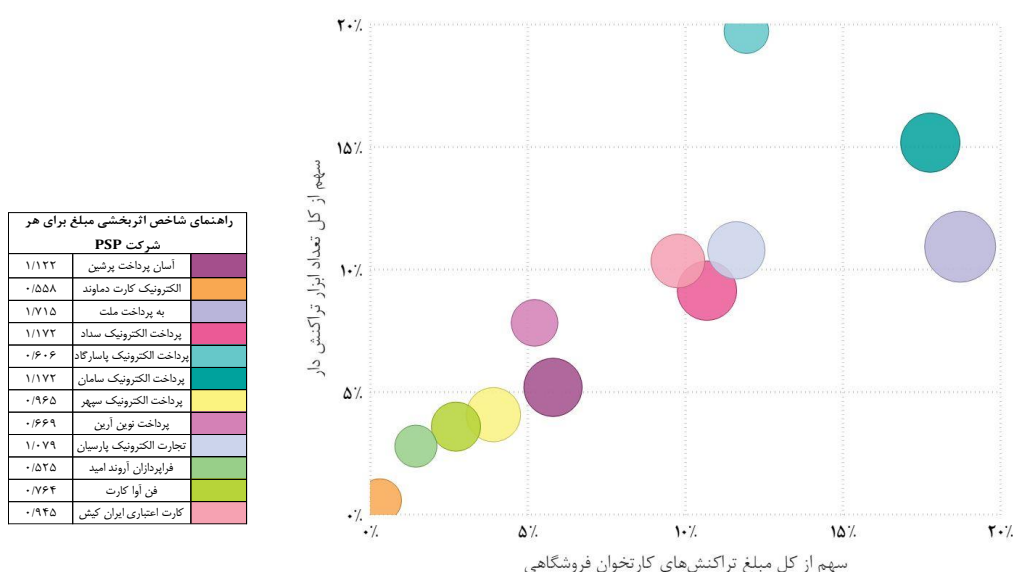
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شهریور ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۱٪	۵/۸۱٪	۱/۱۲۳	۱/۱۲۲	-۰/۰۰۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۳٪	۰/۵۷٪	۰/۵۳۸	۰/۵۵۸	+۰/۰۲۰
به پرداخت ملت	۱۸/۷۳٪	۱۰/۹۲٪	۱/۷۳۱	۱/۷۱۵	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۹٪	۹/۱۲٪	۱/۱۸۱	۱/۱۷۲	-۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۹۵٪	۱۹/۷۲٪	۰/۵۹۶	۰/۶۰۶	+۰/۰۱۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۸٪	۱۵/۱۷٪	۱/۱۵۵	۱/۱۷۲	+۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۹۳٪	۴/۰۶٪	۰/۹۶۴	۰/۹۶۵	+۰/۰۰۱
پرداخت نوین آراین	۵/۲۳٪	۷/۸۱٪	۰/۶۵۸	۰/۶۶۹	+۰/۰۱۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۳٪	۱۰/۷۷٪	۱/۰۸۲	۱/۰۷۹	-۰/۰۰۳
فرابرداران آروند امید	۱/۴۶٪	۲/۷۸٪	۰/۵۱۱	۰/۵۲۵	+۰/۰۱۴
فن آوا کارت	۲/۷۳٪	۳/۵۷٪	۰/۷۷۴	۰/۷۶۴	-۰/۰۱۱
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۷٪	۱۰/۳۴٪	۰/۹۶۵	۰/۹۴۵	-۰/۰۲۰

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز به طور مشترک در دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند"، "کارت اعتباری ایران کیش" به ترتیب با افزایش و کاهش ۰/۰۲۰ واحدی مشاهده می‌شود.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - شهریور ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره شهریور ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت

الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در شهریور ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	بد پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپازان آروند امید	فی آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۱۵	۰/۴۸۹	۱/۸۸۰	۱/۱۴۰	۰/۶۷۰	۱/۳۴۹	۱/۴۲۸	۰/۶۹۳	۱/۰۶۳	۰/۳۸۸	۰/۵۹۲	۱/۱۴۵
آذربایجان غربی	۱/۰۷۸	۰/۹۳۱	۱/۸۲۷	۱/۵۵۰	۰/۷۱۶	۱/۲۸۱	۱/۱۰۱	۰/۷۶۴	۱/۰۰۱	۰/۳۲۶	۰/۵۳۶	۱/۱۵۰
اردبیل	۱/۰۰۶	۰/۶۳۲	۱/۶۸۵	۱/۲۱۰	۰/۷۰۹	۱/۲۷۰	۰/۸۹۲	۰/۹۲۱	۰/۹۵۳	۰/۴۲۷	۰/۶۶۵	۱/۱۱۵
اصفهان	۱/۱۹۳	۰/۵۴۹	۱/۹۹۷	۱/۱۹۷	۰/۵۲۸	۱/۲۱۲	۱/۳۱۱	۰/۵۵۳	۱/۰۴۵	۰/۲۲۳	۰/۴۰۵	۱/۰۷۲
البرز	۱/۵۰۱	۰/۶۸۴	۱/۶۴۳	۱/۱۹۳	۰/۵۶۵	۱/۳۲۷	۰/۹۳۷	۰/۵۸۸	۱/۱۹۵	۰/۴۶۸	۰/۸۳۸	۰/۸۸۱
ایلام	۱/۱۱۹	۰/۴۲۱	۱/۵۱۵	۰/۹۸۷	۰/۷۳۷	۱/۰۰۹	۰/۸۳۸	۰/۵۸۸	۰/۹۵۸	۰/۴۲۵	۰/۶۶۴	۰/۸۴۲
بوشهر	۱/۰۷۸	۰/۵۲۸	۱/۷۲۹	۱/۱۰۶	۰/۶۰۰	۱/۱۶۴	۱/۰۰۶	۰/۸۱۱	۱/۳۸۱	۰/۳۴۶	۰/۴۲۱	۰/۸۲۸
تهران	۱/۴۱۴	۰/۴۵۴	۱/۳۵۳	۱/۲۱۸	۰/۶۶۷	۱/۳۳۵	۰/۹۸۰	۰/۶۸۵	۱/۰۳۱	۰/۳۱۲	۰/۶۶۹	۰/۸۱۶
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۲۰	۰/۵۳۰	۱/۵۲۰	۱/۳۸۲	۰/۷۲۰	۱/۲۳۳	۰/۷۵۳	۰/۵۰۷	۰/۸۶۶	۰/۴۵۱	۰/۳۴۶	۱/۰۴۶
خراسان جنوبی	۱/۱۸۸	۰/۳۷۶	۱/۶۲۱	۱/۱۴۴	۰/۶۵۶	۱/۰۲۸	۰/۸۰۵	۰/۶۸۴	۰/۸۳۲	۰/۳۵۳	۰/۵۷۰	۱/۰۲۱
خراسان رضوی	۰/۹۷۶	۰/۴۲۹	۲/۰۳۸	۱/۴۴۵	۰/۵۶۴	۱/۲۳۴	۱/۱۱۳	۰/۶۶۶	۱/۰۱۰	۰/۳۲۱	۰/۵۷۵	۰/۹۸۷
خراسان شمالی	۰/۹۷۲	۰/۴۷۷	۱/۷۲۴	۱/۴۴۵	۰/۵۵۹	۱/۱۸۲	۰/۹۰۳	۰/۵۶۰	۰/۸۹۰	۰/۳۱۶	۰/۶۲۱	۱/۱۳۱
خوزستان	۱/۴۲۵	۰/۶۳۰	۱/۹۴۶	۱/۳۰۴	۰/۶۹۲	۱/۱۵۳	۰/۸۹۷	۰/۷۲۹	۱/۱۲۵	۰/۳۸۳	۰/۵۰۷	۱/۱۸۱
زنجان	۱/۳۸۱	۰/۶۵۲	۱/۶۷۰	۱/۴۱۹	۰/۶۳۳	۱/۰۵۰	۱/۰۱۸	۰/۶۷۷	۰/۹۳۳	۰/۲۲۶	۰/۴۴۳	۰/۹۳۰
سمنان	۱/۱۹۴	۰/۱۴۳	۱/۴۳۹	۱/۲۳۶	۰/۶۱۳	۱/۱۳۳	۰/۷۸۹	۰/۶۹۹	۰/۹۱۱	۰/۳۷۴	۰/۸۵۳	۰/۷۸۴
سیستان و بلوچستان	۰/۹۷۰	۰/۴۴۹	۱/۳۹۹	۱/۱۵۹	۰/۶۵۹	۱/۱۶۵	۰/۸۷۷	۰/۶۸۶	۱/۰۳۱	۰/۲۴۲	۰/۵۴۰	۰/۹۹۱
فارس	۱/۳۰۵	۰/۴۷۳	۲/۰۹۰	۱/۱۷۴	۰/۵۹۵	۱/۴۵۴	۰/۹۲۲	۰/۶۲۷	۱/۰۰۶	۰/۳۷۸	۰/۶۴۴	۰/۹۲۷
قزوین	۱/۰۶۷	۰/۶۲۰	۱/۸۱۹	۱/۳۰۳	۰/۵۶۸	۱/۱۰۸	۰/۹۷۵	۰/۸۱۴	۱/۰۵۵	۰/۳۳۲	۰/۵۲۸	۱/۰۸۲
قم	۱/۴۹۸	۰/۳۱۵	۱/۶۳۰	۱/۳۸۹	۰/۵۱۳	۱/۳۴۲	۰/۸۱۹	۰/۶۰۱	۰/۹۲۶	۰/۳۰۸	۰/۶۳۹	۰/۹۰۸
کردستان	۱/۳۶۷	۰/۴۱۷	۱/۵۳۰	۱/۳۷۰	۰/۶۰۶	۱/۲۲۱	۰/۹۲۳	۰/۶۵۶	۱/۰۴۲	۰/۲۴۹	۰/۶۰۷	۱/۰۵۲
کرمان	۱/۱۲۷	۰/۴۱۲	۲/۰۰۴	۱/۲۹۴	۰/۵۳۲	۱/۱۴۴	۰/۹۹۸	۰/۶۲۱	۱/۱۳۷	۰/۲۶۱	۰/۴۲۳	۰/۸۳۳
کرمانشاه	۱/۰۷۵	۰/۴۲۶	۱/۹۳۵	۱/۲۲۸	۰/۶۴۵	۰/۹۹۲	۰/۹۵۵	۰/۷۲۷	۰/۹۹۷	۰/۳۵۳	۰/۶۶۳	۱/۱۹۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۲۸۹	۰/۵۷۵	۱/۴۷۳	۱/۰۲۲	۰/۶۶۹	۱/۱۷۰	۰/۸۹۴	۰/۵۹۵	۱/۱۹۸	۰/۳۸۰	۰/۴۶۱	۱/۰۴۰
گلستان	۰/۷۷۷	۰/۵۳۱	۱/۸۲۵	۱/۴۶۸	۰/۶۳۱	۱/۲۰۸	۰/۸۴۳	۰/۷۱۱	۱/۱۴۲	۰/۴۶۴	۰/۶۷۶	۱/۰۹۵
گیلان	۱/۲۲۷	۰/۷۳۴	۱/۸۱۱	۱/۳۷۴	۰/۶۵۷	۱/۴۷۰	۱/۰۲۹	۰/۶۵۴	۰/۹۷۸	۰/۳۶۰	۰/۵۹۱	۰/۹۷۴
لرستان	۱/۳۳۳	۰/۳۴۹	۱/۷۶۱	۱/۳۹۱	۰/۶۳۷	۱/۲۵۱	۰/۹۰۸	۰/۵۴۷	۰/۹۳۲	۰/۳۳۵	۰/۶۱۴	۱/۰۳۰
مازندران	۱/۰۹۹	۰/۷۲۴	۱/۹۹۸	۱/۳۷۶	۰/۶۴۰	۱/۲۶۲	۱/۲۰۳	۰/۶۱۴	۱/۱۶۸	۰/۳۳۲	۰/۵۱۰	۱/۱۳۳
مرکزی	۱/۲۵۹	۰/۳۷۱	۱/۷۸۵	۱/۱۵۹	۰/۶۰۰	۱/۳۹۴	۰/۹۳۳	۰/۵۷۲	۰/۹۰۷	۰/۴۲۲	۰/۴۶۲	۰/۹۲۴
هرمزگان	۱/۰۲۲	۰/۴۲۳	۱/۴۷۰	۱/۱۳۷	۰/۶۰۱	۱/۲۸۵	۰/۹۶۴	۰/۶۷۵	۱/۱۳۰	۰/۲۴۷	۰/۵۱۷	۰/۸۸۳
همدان	۱/۲۷۰	۰/۶۸۰	۱/۹۷۰	۱/۳۴۶	۰/۶۳۸	۱/۳۶۰	۱/۰۱۵	۰/۵۸۲	۱/۰۱۹	۰/۳۰۱	۰/۵۷۵	۱/۰۲۷
یزد	۰/۸۷۱	۰/۳۳۳	۱/۷۷۹	۱/۳۰۹	۰/۴۴۲	۱/۱۳۵	۱/۲۱۵	۰/۶۰۴	۱/۰۷۵	۰/۳۱۵	۰/۳۷۱	۰/۹۴۳

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۴۰۲

۴-۳-۴ عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

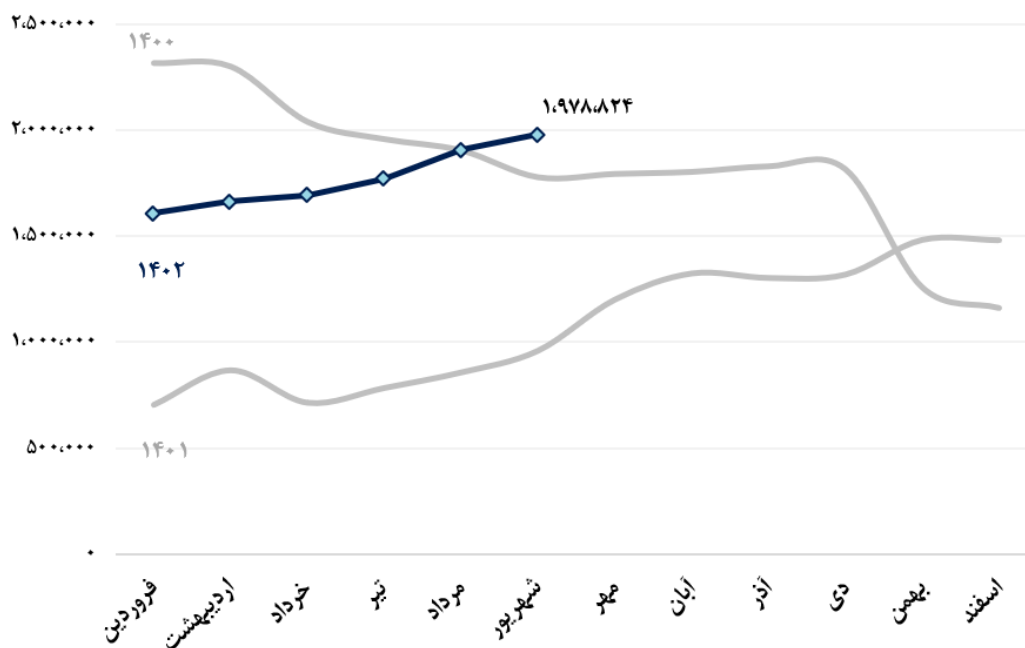
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا شهریور ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در شهریور ماه با تعداد ۱,۹۷۸,۸۲۴ عدد با افزایش ۳/۷۰ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۹/۱۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در مرداد ماه تنها ۰/۴۸ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	
آسان پرداخت پرشین	۱۵/۴۰٪	۱۶/۳۳٪	۰/۹۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۱/۵۲٪	۲۲/۷۹٪	۱/۲۷٪
به پرداخت ملت	۱۹/۳۵٪	۱۹/۷۵٪	۰/۴۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۸۵٪	۱۳/۸۰٪	۰/۹۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۶/۳۹٪	۱۷/۱۶٪	۰/۷۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۶۷٪	۱۱/۵۷٪	۰/۹۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۲/۷۱٪	۱۲/۵۵٪	-۰/۱۷٪
پرداخت نوین آراین	۲۳/۰۱٪	۲۲/۰۰٪	-۱/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۲۵٪	۱۹/۴۱٪	۱/۱۶٪
فراپردازان آروند امید	۴۸/۸۲٪	۴۸/۸۹٪	۰/۰۷٪
فن آوا کارت	۳۶/۶۴٪	۳۷/۷۷٪	۱/۱۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۷/۱۹٪	۱۶/۷۵٪	-۰/۴۴٪
مجموع	۱۸/۶۹٪	۱۹/۱۷٪	۰/۴۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایش ۱/۲۷ درصد، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۴۸/۸۹ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۱/۵۷ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در شهریور ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۴/۴۲٪	۱۸/۴۰٪	۴۲/۴۲٪	۸۳/۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۳/۹۶٪	۳۲/۸۸٪	۸/۰۶٪	۸۲/۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۰/۴۱٪	۱۶/۳۳٪	۲/۰۷٪	۷۹/۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۰/۳۵٪	۱۶/۱۳٪	۰/۰۰٪	۷۹/۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۰/۷۴٪	۴۱/۵۵٪	۰/۰۰٪	۷۸/۳٪
پرداخت نوین آراین	۷۴/۶۰٪	۲۸/۲۴٪	۱۰/۰۰٪	۷۴/۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۴/۲۸٪	۱۴/۰۰٪	۰/۰۰٪	۷۴/۲٪
به پرداخت ملت	۷۷/۸۰٪	۴۰/۱۷٪	۰/۰۳٪	۷۰/۲٪
فن آوا کارت	۵۹/۱۳٪	۴/۰۴٪	۰/۰۰٪	۵۸/۹٪
آسان پرداخت پرشین	۸۰/۴۱٪	۱/۷۷٪	۰/۲۱٪	۵۵/۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۶/۴۶٪	۰/۵۳٪	۱/۳۸٪	۵۱/۹٪
فراپردازان آروند امید	۴۸/۳۵٪	۱۸/۶۰٪	۰/۰۰٪	۴۸/۳٪
شبکه پرداخت	۷۷/۶٪	۵/۵٪	۰/۱٪	۷۱/۰٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در شهریور ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "فراپردازان آروند امید" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

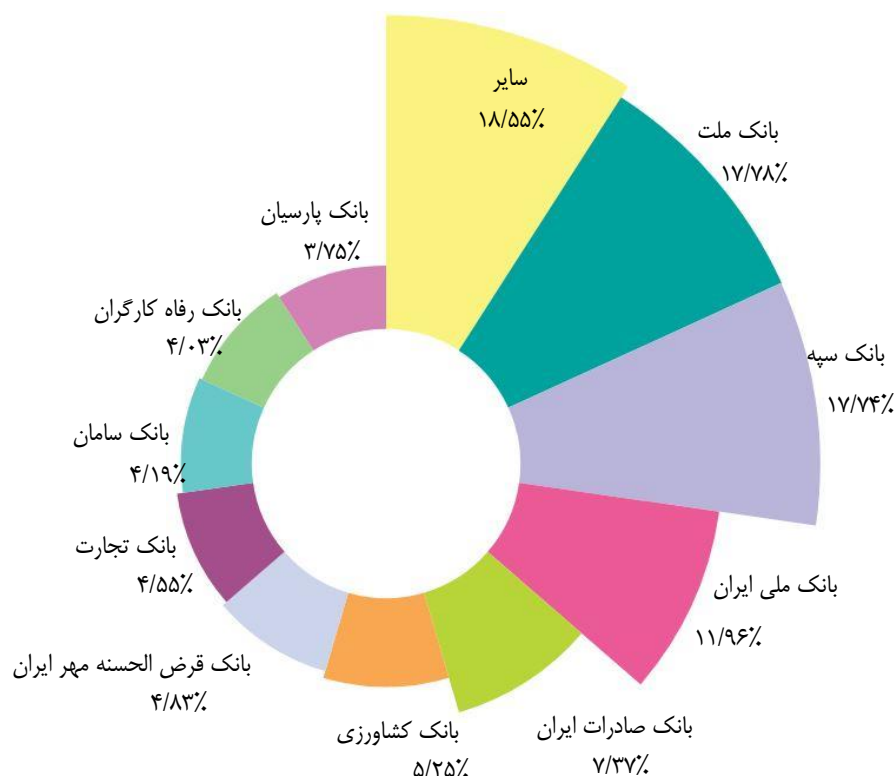
^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

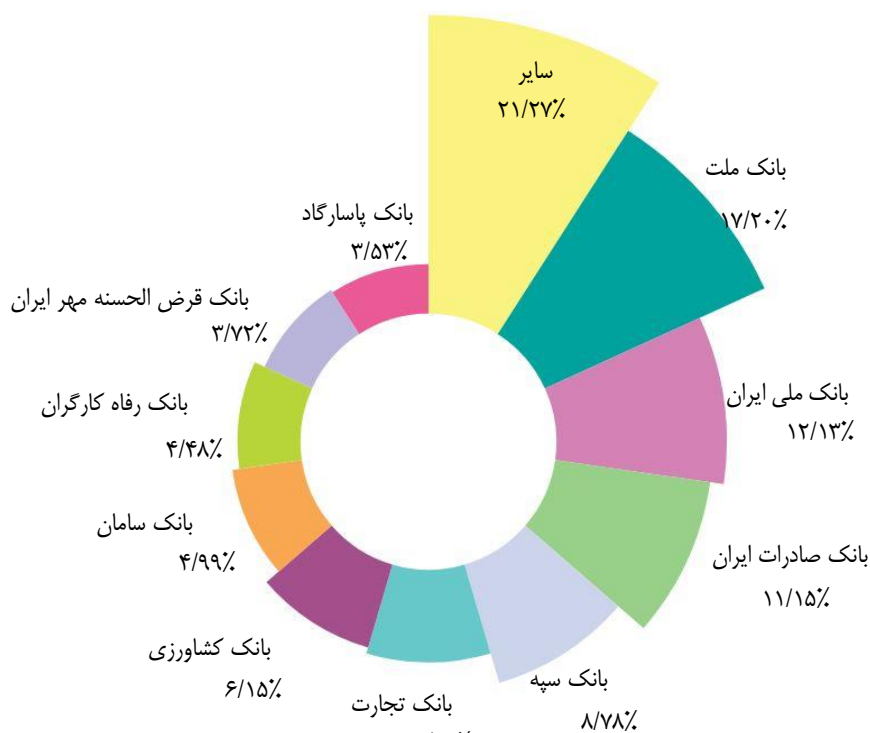
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۷/۲۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و با سهم ۱۷/۲۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای شهریور ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش — شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان	ابزار پذیرش	ابزار پذیرش	کار تخوان	ابزار پذیرش	ابزار پذیرش
		فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۴٪	۲/۶۸٪	۰/۱۲٪	۱/۳۰٪	۰/۷۸٪	۰/۲۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۹٪	۴/۸۷٪	۱۴/۶۹٪	۱/۳۶٪	۷/۲۷٪	۱۴/۱۷٪
۴	بانک پارسیان	۳/۷۸٪	۴/۶۱٪	۱/۰۲٪	۲/۸۳٪	۳/۱۸٪	۳/۲۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۰٪	۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۳/۲۲٪	۵/۰۹٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۴/۸۵٪	۱/۶۹٪	۰/۰۰٪	۶/۵۵٪	۶/۸۸٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۳٪	۶/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۳/۳۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۹۳٪	۰/۱۷٪	۰/۳۲٪	۰/۶۲٪	۰/۴۱٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۱۳٪	۱/۶۷٪	۵/۱۶٪	۴/۷۶٪	۳/۱۴٪	۴/۶۱٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۲٪	۷/۰۳٪	۰/۶۵٪	۴/۰۳٪	۹/۷۲٪	۱/۶۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۰۲٪	۳/۹۴٪	۱/۱۸٪	۱۰/۳۴٪	۱/۲۸٪	۰/۷۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۷٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۳٪	۲/۵۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۰٪	۱/۳۳٪	۰/۰۰٪	۱/۴۰٪	۱/۲۸٪	۰/۰۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۹۰٪	۲/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱۱/۰۱٪	۱۱/۹۳٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۴۷٪	۱/۴۸٪	۱۲/۸۴٪	۲/۱۲٪	۰/۲۶٪	۱۱/۲۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵/۲۰٪	۰/۵۷٪	۰/۶۰٪	۴/۴۱٪	۰/۴۲٪	۰/۹۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۶۴٪	۱/۰۹٪	۰/۰۱٪	۷/۲۳٪	۰/۹۷٪	۰/۰۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۴۰٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۰۷٪	۳/۰۳٪	۰/۰۰٪	۱/۳۹٪	۱۱/۳۵٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۳٪	۱/۰۴٪	۰/۱۹٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۳۱٪	۳۹/۹۶٪	۵۸/۹۲٪	۱۶/۸۹٪	۱۸/۲۸٪	۵۹/۶۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۱۲٪	۱۲/۷۸٪	۴/۶۱٪	۱۲/۶۶٪	۹/۶۳٪	۳/۰۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۵۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۲/۵۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سامان" و "بانک خاورمیانه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۳-۱-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۷/۴۶٪	۱۲/۲۸٪	۰/۲۶٪	۸۸/۹۶٪	۱۱/۰۱٪	۰/۰۳٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۵۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۹۴/۲۹٪	۵/۷۱٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۶۸/۰۳٪	۱۳/۲۵٪	۱۸/۷۲٪	۴۷/۲۱٪	۵۱/۷۵٪	۱/۰۴٪
۴	بانک پارسیان	۹۲/۵۸٪	۶/۷۲٪	۰/۷۰٪	۸۱/۰۵٪	۱۸/۷۵٪	۰/۲۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۹۸٪	۳/۰۲٪	۰/۰۰٪	۷۵/۴۶٪	۲۴/۵۴٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۷/۹۷٪	۲/۰۳٪	۰/۰۰٪	۸۲/۲۵٪	۱۷/۷۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۳۴٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۹٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۵/۵۰٪	۷۴/۵۰٪	۰/۰۰٪	۲۶/۷۷٪	۷۳/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۵/۳۵٪	۳۳/۲۹٪	۱/۳۶٪	۷۱/۴۸٪	۲۸/۳۳٪	۰/۱۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۴۴٪	۲/۲۷٪	۳/۲۹٪	۸۷/۹۰٪	۱۱/۹۲٪	۰/۱۸٪
۱۲	بانک سامان	۹۰/۴۳٪	۹/۱۷٪	۰/۳۹٪	۶۶/۸۲٪	۳۳/۱۲٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۶۲٪	۱/۲۱٪	۰/۱۷٪	۹۷/۵۱٪	۲/۴۸٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۸/۳۱٪	۱/۶۹٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۹۱٪	۲/۰۹٪	۰/۰۰٪	۶۳/۸۲٪	۳۶/۱۸٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۳/۲۹٪	۶/۷۰٪	۰/۰۱٪	۸۴/۲۵٪	۱۵/۷۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۴۹٪	۱/۵۱٪	۰/۰۰٪	۸۱/۷۹٪	۱۸/۲۱٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۷۶/۲۳٪	۲۳/۷۷٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۴/۷۰٪	۳/۰۳٪	۱۲/۲۸٪	۹۶/۵۰٪	۲/۴۲٪	۱/۰۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۰۳٪	۰/۶۵٪	۰/۳۲٪	۹۸/۰۳٪	۱/۹۲٪	۰/۰۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۷۰/۳۷٪	۲۹/۶۳٪	۰/۰۰٪	۶۸/۲۸٪	۳۱/۷۲٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۸۶٪	۱/۱۴٪	۰/۰۱٪	۹۷/۳۰٪	۲/۷۰٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۵۰٪	۱/۴۸٪	۰/۰۲٪	۸۹/۰۲٪	۱۰/۹۸٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۵/۶۱٪	۱۴/۳۸٪	۰/۰۱٪	۳۷/۲۸٪	۶۲/۷۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۵۱٪	۰/۳۹٪	۰/۰۹٪	۹۶/۳۹٪	۳/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۷/۹۲٪	۶۲/۰۸٪	۰/۰۰٪	۱۰/۳۹٪	۸۹/۷۱٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۹/۱۹٪	۱۲/۳۰٪	۸/۵۱٪	۸۱/۳۱٪	۱۸/۰۸٪	۰/۶۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۱۷٪	۵/۸۴٪	۰/۹۹٪	۸۶/۴۵٪	۱۳/۵۱٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۳٪	۰/۷۷٪	۰/۰۰٪	۹۶/۴۵٪	۳/۵۵٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در شهریور ماه ۱۴۰۲ در تراکنش های بانک های کشور به "بانک آینده" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک ملت" و "بانک رفاه کارگران" در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ماه ۱۴۰۲ در تراکنش های بانک ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک های "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک دی" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان های بعدی قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در شهریور ماه بانک های "بانک آینده" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۰۱ و ۰/۴۶ درصد تعداد تراکنش های کارتی شبکه پرداخت کشور را

در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۷	۳	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۲۴	۵	۱۵	۲۱۶
۴	بانک پارسیان	۴	۱۴	۲۱	۵	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۳	۲	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۴	۳	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳۹	۶	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۴	۲	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۷	۳	۲	۵	۲۷
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۷	۴۹	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۶۲	۴	۱۵	۱	۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۲	۱	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۲	۲	۴	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲	۶	۱	۲	۱۳	۱۶۵
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵	۲۷	۱	۰	۱	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۲	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۹	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۵	۲۳۴	۴۰	۱۵۹۷	۵۹	۳۴۷۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲	۱۴۷	۱۳	۱۶۳	۵	۲۱
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۶۸	-	۱۰۹۴۸	-	۳۰۹۰۳

ملاحظه می شود در شهریور ماه ۱۴۰۲، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳۰۹۰۳ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۹۴۸ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۵-۳ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش های بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۶۸ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک های پذیرنده در شهریور ماه ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مرداد ۱۴۰۲ و شهریور ماه ۱۴۰۲

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
اختلاف	شهریور ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	اختلاف	شهریور ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	اختلاف	شهریور ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۲	
-۳۰	۳.۹۰۳	۳.۹۳۲	-۷۹	۱.۹۴۸	۲.۰۲۷	-۳	۹۶۸	۹۷۱	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در شهریور ماه ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۴۴.۲۶۲.۷۲۵ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۷.۶۱۲.۷۹۴ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۹ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

تعداد آن با ۱.۳۲۵.۳۱۳ عدد و سهم ۰/۹۲ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

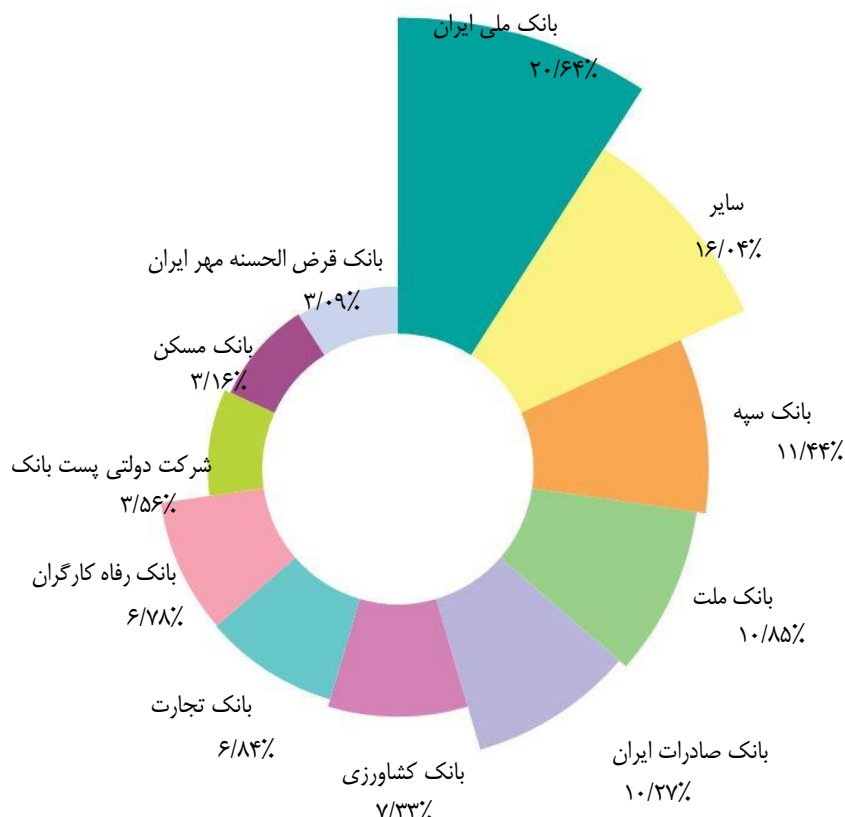
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
مرداد ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵.۴۱۳.۹۵۱	۱.۳۳۵.۴۱۹	۱۳۶.۴۵۸.۴۳۶	۱۴۳.۱۰۷.۸۰۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۷۸٪	۰/۸۶٪	۹۵/۳۵٪	-
شهریور ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵.۳۲۴.۶۱۸	۱.۳۲۵.۳۱۳	۱۳۷.۶۱۲.۷۹۴	۱۴۴.۲۶۲.۷۲۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۶۹٪	۰/۹۲٪	۹۵/۳۹٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		-۱/۶۵٪	۷/۲۸٪	۰/۸۵٪	۰/۸۱٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲، ۰/۸۱ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری و کارت برداشت، افزایشی و کارت هدیه و بن کارت کاهش یافته است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی شهریور ماه ۱۴۰۲ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در شهریور ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای شهریور ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و

بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک پارسیان"، "بانک ملت" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۷٪	۰/۸۱٪	۱/۱۴٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۴۴٪	۰/۷۴٪
۳	بانک آینده	۱/۰۲٪	۱/۴۱٪	۲/۱۹٪
۴	بانک پارسیان	۱/۸۹٪	۱/۴۰٪	۱۱/۲۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۱۳٪	۲/۲۰٪	۲/۸۴٪
۶	بانک تجارت	۳/۳۸٪	۶/۸۶٪	۷/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۰٪	۰/۹۵٪	۰/۸۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۴٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۵٪	۰/۵۳٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۶۰٪	۶/۸۸٪	۴/۸۲٪
۱۲	بانک سامان	۲/۷۰٪	۲/۴۲٪	۳/۱۴٪
۱۳	بانک سپه	۷/۵۲٪	۱۱/۵۳٪	۹/۹۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۳۷٪	۰/۲۰٪	۰/۳۰٪
۱۵	بانک سینا	۱/۲۱٪	۰/۶۷٪	۱/۳۶٪
۱۶	بانک شهر	۳/۰۲٪	۱/۴۷٪	۸/۵۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۳۲٪	۱۰/۴۲٪	۶/۸۹٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۵۵٪	۱/۶۶٪	۱/۵۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۹۵٪	۳/۰۵٪	۴/۲۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۷٪	۰/۱۰٪	۰/۴۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۱/۵۵٪	۷/۵۱٪	۴/۰۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۴۱٪	۰/۲۷٪	۰/۴۹٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۲۵٪	۳/۲۳٪	۱/۶۵٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۹/۲۶٪	۱۰/۸۱٪	۱۰/۰۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۹/۳۷٪	۲۰/۸۲٪	۱۳/۹۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۲۸٪	۳/۶۵٪	۱/۴۴٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱/۵۹٪	۰/۳۵٪	۰/۲۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۱۰٪	۰/۲۷٪	۰/۶۰٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۸۲ درصد، ۲۹/۳۷ درصد و ۱۳/۹۴ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای شهریور ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۷٪	۹۳/۹۴٪	۵/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۸۹٪	۹۳/۰۹٪	۶/۰۳٪
۳	بانک آینده	۰/۶۵٪	۹۳/۷۲٪	۵/۶۳٪
۴	بانک پارسیان	۰/۹۸٪	۷۵/۶۵٪	۲۳/۳۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۲۹٪	۹۴/۰۰٪	۴/۷۱٪
۶	بانک تجارت	۰/۴۵٪	۹۵/۷۶٪	۳/۷۸٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۸٪	۹۵/۸۴٪	۳/۲۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۲۸٪	۹۳/۲۱٪	۶/۵۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۵٪	۹۷/۳۹٪	۱/۹۶٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۷٪	۹۷/۲۷٪	۲/۴۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۶۲٪	۹۶/۷۶٪	۲/۶۲٪
۱۲	بانک سامان	۱/۰۱٪	۹۴/۲۵٪	۴/۷۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۶۰٪	۹۶/۱۹٪	۳/۲۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۱/۷۰٪	۹۲/۹۲٪	۵/۳۹٪
۱۵	بانک سینا	۱/۶۰٪	۹۱/۱۹٪	۷/۲۱٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۹٪	۸۰/۴۰٪	۱۸/۰۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۷۴٪	۹۶/۷۸٪	۲/۴۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۵۰٪	۸۷/۱۵٪	۱۱/۳۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۳۱٪	۹۶/۲۴٪	۳/۴۶٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۵۸٪	۹۴/۳۱٪	۵/۱۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۵۷٪	۸۵/۶۰٪	۱۳/۸۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۱۹٪	۹۷/۷۹٪	۲/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۳۵٪	۹۲/۱۴٪	۶/۵۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۰٪	۷۶/۰۲٪	۲۳/۹۸٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۶۵٪	۹۷/۴۲٪	۱/۹۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲/۹۶٪	۸۰/۲۳٪	۱۶/۸۰٪
۲۷	بانک ملت	۱/۶۳٪	۹۴/۹۵٪	۳/۴۲٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۳۱٪	۹۶/۲۰٪	۲/۴۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۵٪	۹۷/۶۶٪	۱/۴۹٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۴/۱۰٪	۹۳/۷۱٪	۲/۱۹٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۳٪	۹۱/۸۳٪	۷/۸۴٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت های بانکی تراکنش دار - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^+	S_i	S_i^+	S_i	S_i^+	S_i
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۵
۴	بانک پارسیان	۲	۴	۱	۲	۱۱	۱۲۶
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۵	۳	۸
۶	بانک تجارت	۳	۱۱	۷	۴۷	۷	۴۹
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۱	۷	۴۷	۵	۲۳
۱۲	بانک سامان	۳	۷	۲	۶	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۸	۵۷	۱۲	۱۳۳	۱۰	۹۹
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۳	۹	۱	۲	۹	۷۲
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۹	۱۰	۱۰۹	۷	۴۸
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۰	۲	۳	۲	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۴	۳	۹	۴	۱۸
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۲	۲	۸	۵۶	۴	۱۶
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۲	۵	۳	۱۰	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۹	۳۷۱	۱۱	۱۱۷	۱۰	۱۰۱
۲۸	بانک ملی ایران	۲۹	۸۶۳	۲۱	۴۳۳	۱۴	۱۹۴
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۱۱	۴	۱۳	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱.۴۵۱	-	۹۹۸	-	۷۸۱

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در هر سه دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" کاهش یافته است. همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- مرداد ۱۴۰۲ و شهریور ۱۴۰۲

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	اختلاف	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	اختلاف	مرداد ۱۴۰۲	شهریور ۱۴۰۲	اختلاف
شاخص H-H	۱۶۱۵	۱۰۴۵۱	-۱۶۴	۱۰۰۳	۹۹۸	-۵	۷۸۹	۷۸۱	-۸

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که در این ماه، میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در هر سه دسته کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در شهریور ماه کاهش یافته است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

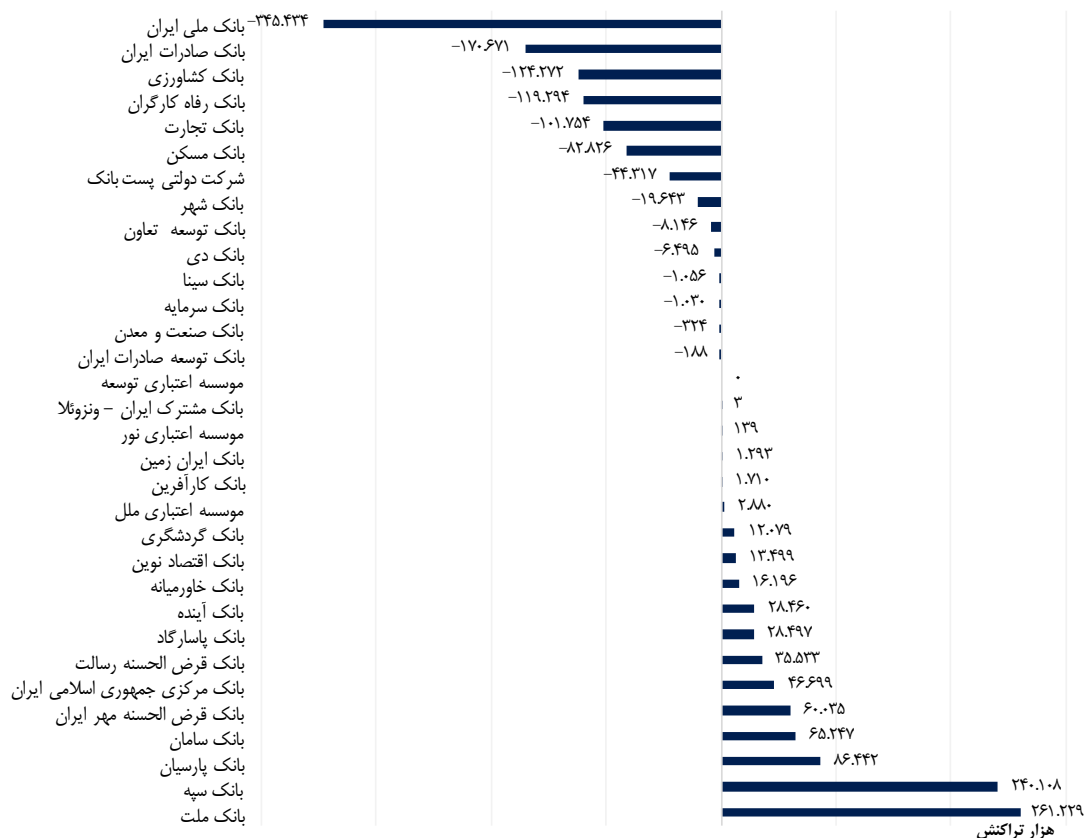
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۴٪	۱/۱۹٪	۱/۰۱٪	۱/۳۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۵٪	۰/۵۲٪	۰/۴۸٪
۳	بانک آینده	۱/۳۷٪	۲/۰۱٪	۱/۸۵٪	۲/۳۹٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۸٪	۳/۷۵٪	۲/۱۳٪	۲/۸۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۳۷٪	۳/۰۴٪	۲/۸۴٪	۳/۵۳٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۴٪	۴/۵۵٪	۶/۳۳٪	۶/۵۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۷۵٪	۰/۸۸٪	۰/۸۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۴۶٪	۰/۰۶٪	۰/۷۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۳۲٪	۰/۴۷٪	۰/۳۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۷۵٪	۴/۰۳٪	۵/۲۹٪	۴/۴۸٪
۱۲	بانک سامان	۲/۵۱٪	۴/۱۹٪	۲/۷۳٪	۴/۹۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۸٪	۱۷/۷۴٪	۱۰/۳۸٪	۸/۷۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۱٪	۰/۲۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۶۳٪	۰/۶۹٪	۱/۲۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۳٪	۱/۰۸٪	۱/۸۰٪	۱/۳۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۲٪	۷/۳۷٪	۱۰/۹۷٪	۱۱/۱۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۶٪	۲/۶۸٪	۲/۴۸٪	۱/۸۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۲۵٪	۴/۸۳٪	۴/۲۵٪	۳/۷۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۳٪	۰/۱۵٪	۰/۳۲٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۰۵٪	۵/۲۵٪	۷/۵۲٪	۶/۱۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۵۹٪	۰/۴۶٪	۰/۶۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۵٪	۰/۰۱٪	۳/۰۸٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۴٪	۰/۸۹٪	۲/۳۳٪	۰/۸۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۰۱٪	۱۷/۷۸٪	۱۳/۷۰٪	۱۷/۲۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۸۴٪	۱۱/۹۶٪	۱۷/۷۹٪	۱۲/۱۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۵٪	۲/۳۶٪	۲/۵۶٪	۲/۱۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۲٪	۰/۴۰٪	۰/۳۴٪	۰/۳۷٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۲۴٪	۰/۲۴٪	۰/۲۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در شهریور ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است.

در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر نمایش داده شده است.

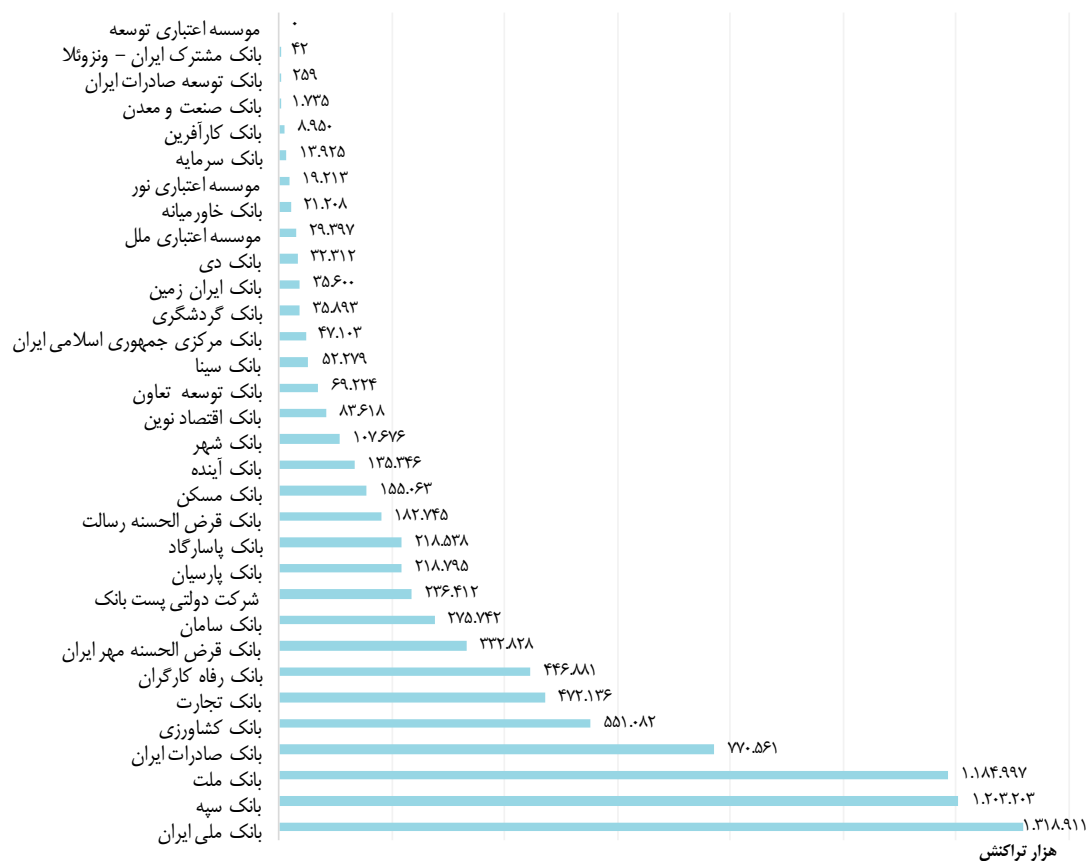

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش

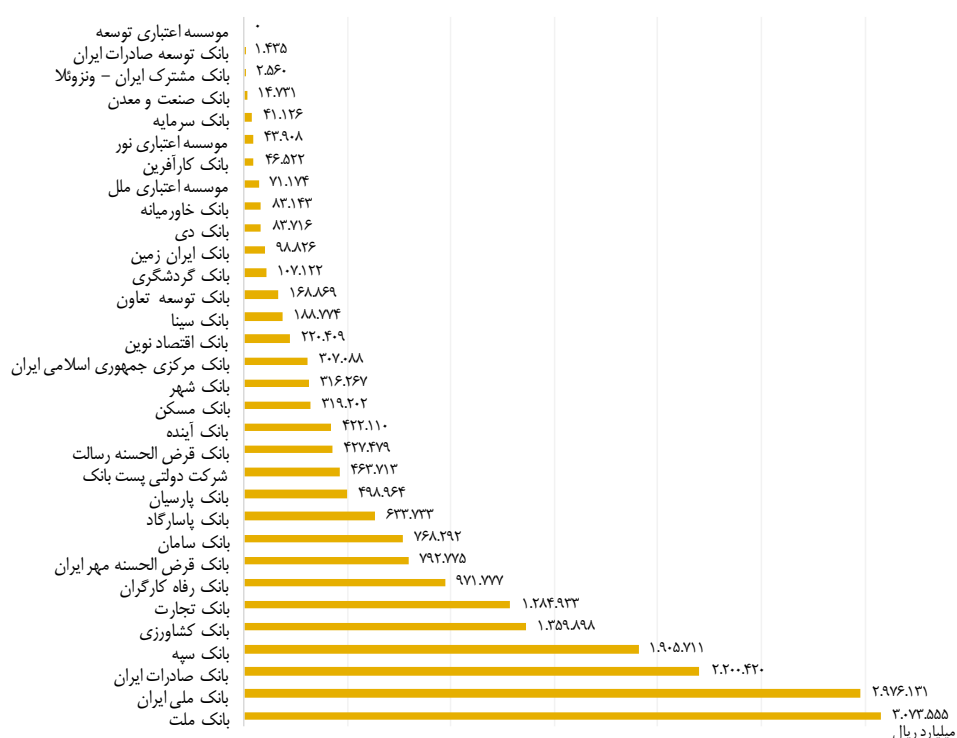
صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

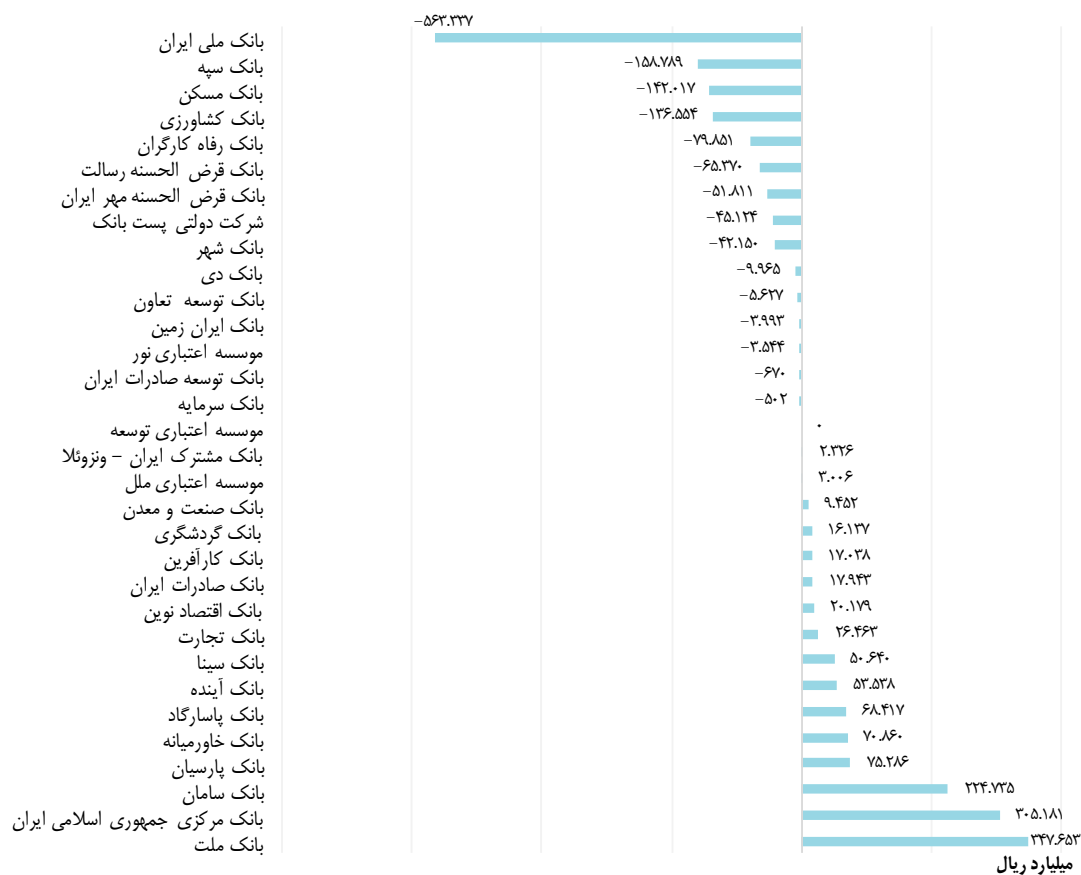

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ماه ۱۴۰۲

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی شهریور ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "موسسه اعتباری توسعه" و "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند. یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی شهریور ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به فروردین ۱۴۰۲ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۱۹۴ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۹,۹۴۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱/۷۹ و ۴/۵۳ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در شهریور ۱۴۰۲ با رشد ۱/۳۸ درصدی به نزدیک به ۱۱,۳۶۰ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۰/۸۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۸/۰۹ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۰۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های شهریور ۱۴۰۲ با ۹۲/۱۰ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۱۵ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۴۷، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹۵ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۸/۰۰ و ۰/۱۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۲۲ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۳۷ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۷۰ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۷/۸۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول شهریور ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۲/۴۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های شهریور ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۰/۰۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی شهریور ۱۴۰۲ در قیاس با مرداد، رشد ۱/۵۶- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۲/۹۰- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ماه به سبب رشد ۱/۵۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۳/۱۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۵/۲۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۶۷۷,۳۷۰,۷۷۳ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۴/۷۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۱۸۱,۴۶۵,۵۴۸ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۰۹ درصد معادل ۳,۵۹۹,۶۲۹ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۳۹/۱۵- درصدی، ۶/۳۳- درصدی، ۳/۱۴ درصدی، ۳۱/۷۹ درصدی و ۱۴/۸۹ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در شهریور ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه

نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش مرداد ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه شهریور شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در شهریور ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ

کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به‌طور کلی در شهریور ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۹/۱۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در شهریور ۱۴۰۲ "بانک ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه هر سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی در ابزار پذیرش اینترنتی کاهش یافته است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به مرداد ۱۴۰۲ افزایش ۰/۸۱ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی و در دسته ی کارت‌های اعتباری و کارت‌های برداشت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در هر سه دسته "کارت هدیه و بن کارت"، "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. در شهریور ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "رقابتی" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در شهریور ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در شهریور ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در شهریور ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "موسسه اعتباری توسعه"، بانک مشترک ایران - ونزوئلا و "بانک توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱} Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپراک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها} = \frac{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}}{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 92/56		▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99		▼
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 0/85		▲
Shaparak network error	% 0/12		▲
Issuer error	% 12/96		▲
Cardholder Error	% 85/77		▼
Business error	% 0/30		▼
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 98/94		▼
Shaparak sensed availability	% 99/99		▼
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/018		▲
percent change of reconciliation account transactions	% 63/72		▲

4

Electronic card payment network market indices in Sep 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/720	▼
The lowest effectiveness	farapardazan Arvand omid	0/327	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/384	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/010	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	farapardazan Arvand omid	% 48/89	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 11/57	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 20/67 Beh Pardakht Mellat	▼	% 17/20 Bank Mellat ▲
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 17/78 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 29/89 Beh Pardakht Mellat	▼	% 18/28 Mellat Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 45/30 Beh Pardakht Mellat	▲	% 59/65 Bank Mellat ▼
EFTPOS	% 18/73 Behpardakht Mellat	▼	% 16/89 Bank Mellat ▲
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	-	◀	% 39/96 Bank Mellat ▼
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 58/92 Bank Mellat ▼
EFTPOS	-	◀	% 19/02 Bank Sepah ▲
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,442	▼	1,948 ▼
Mobile Payment Gateway	3,084	▲	3,903 ▼
EFTPOS	1,291	▼	968 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 13/94	▼
Credit card	Bank Melli Iran	% 29/37	▼
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/82	▼

Summary of key payment statistics

1 The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 18/44	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/93	▲

2 Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,193,537,230	▲
Value of transactions	9,947,406,342 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Sep compared to Aug)	% 4/53	▲
Monthly real growth of value of transactions (Sep compared to Aug)	% 2/46	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 38/04	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 1/04	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/40	▼
Mobile Payment Gateway	% 2/49	▼
EFTPOS	% 92/10	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/59	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/41	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 90/15	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/78	▼
Balance Inquiry	% 4/06	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,837/49	▲
EFTPOS	1,669/98	▲
Mobile Payment Gateway	18/89	▼
Internet Payment Gateway	148/62	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	67/83	▲
EFTPOS	62/48	▲
Mobile Payment Gateway	1/69	▲
Internet Payment Gateway	3/67	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,798,934 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	21,305 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/211 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	70/02 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	451/23	▼
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.